Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De ingebeelde zieke : blyspel

https://hdl.handle.net/1874/372063

DE

INGEBEELDE ZIEKE.

BLYSPEL.

t'AMSTERDAM,
By PIETER ROTTERDAM, Boekverkooper op de Vygendam, op de hoek van de Beurspoort. 1715.
Met Privilegie.

INCEBEEFDE ZIEKE

COPYE

Van de

PRIVILEGIE.

DE Staten van Hollandt ende Weſtvrieſland doen te weten, Alſo Ons vertoont is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburg tot Amſterdam. Dat ſy ſupplianten ſedert eenige Jaren herwaarts met hunne goede vrienden hadden gemaackt en ten Toonele gevoert verſcheide Wercken, ſoo van Treurſpelen, Blyſpelen als Kluchten, welke ſy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maaken, doch gemerkt dat deſe werken door het nadrukken van anderen, veel van haar luyſter, ſoo in Taal als Spelkonſt ſouden komen te verlieſen, ende alſoo ſy Supplianten hen beroofft ſouden ſien van hun byſonder oogh wit om de Nederduytſche Taal en de Dichtkonſt voort te ſetten, ſoo vonden ſy hen genoodſaakt, om daar inne te voorſien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanig verſockende, dat Wy omme redenen voorſz. de Supplianten gelieffden te verlenen Octroy ofte Privilegie, omme alle hunne Wercken reets gemaakt ende noch in 't licht te brengen, den tijt van vyftien Jaren alleen te mogen drucken en verkopen of doen drucken en verkopen, met verbod van alle anderen op ſeekere hooge peene daar toe by Ons te ſtellen ende voorts in communi forma. Soo is 't, dat Wy de Zake en 't verſoek voorſz. overgemerckt hebbende, ende genegen weſende ter bede van de Suppliamen, uyt Onſe rechte wetenſchap, Souveraine magt ende authoriteyt deſelve ſupplianten geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteren, accorderen ende Octroyeren mitsdeſen, dat ſy geduurende den tyt van vyftien eerſt achter een volgende Jaren de voorſz. werken die reeds gedruckt zyn, ende die van tyt tot tyt door haar gemaakt ende in 't licht gebragt ſullen werden, binnen den voorſz. Onſen Lande alleen ſullen mogen drukken, doen drukken, uytgeeven en verkopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken de ſelve werken naar te drukken ofte elders naar gedrukt binnen den ſelve Onſe Lande te brengen, uyt te geven ofte verkopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren, te ap-

plieeren een derde part voor den Officier die de calange doen sal, een derde part voor den Armen der Plaatse daar het casus voorvallen sal, ende het resterende derde part voor de Supplianten. Alles in dien verstande, dat wy de Supplianten met desen Onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van hare schade door het nadrukken van de voorsz. werken, daar door in geenige deelen verstaan, den inhoude van dien te authoriseren of te advoueren, ende veel min de selve onder Onse protectie ende beschermingc, eenig meerder credit, aansien ofte reputatie te geven, nemaar de Supplianten in cas daar in yets onbehoorlykx soude mogen influeren, alle het selve tot haren laste sullen gehouden wesen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresselyk begeerende, dat by aldien sy desen Onsen Octroye voor de selve Werken sullen willen stellen, daar van geene geabrevieerde ofte gecontraheerde mentie sullen mogen maken, nemaar gehouden wesen het selve Octroy in 't geheel ende sonder eenige Omissie daar voor te drukken ofte doen drukken, ende dat sy gehouden sullen zyn een exemplaar van alle de voorsz. Werken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlyk te doen blyken. Alles op peene van het effect van dien te verliesen. Ende ten eynde de Supplianten desen Onsen consente Octroye mogen genieten als naar behooren. Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan magh, dat sy de Supplianten van den inhoude van desen doen, laten, en gedogen, rustelyk en volkomentlik genieten en cesserende alle beletten ter contrarie Gedaan in den Hage onder Onsen groten Zegele hier aan doen hangen, den XIX Septembr. in't Jaar onses Heeren en Zaligmakers duysent ses hondert vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staten

SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige REGENTEN van de SCHOUWBURGH, hebben het recht van de bovenstaande Privilegie, aangaande dit Blyspel, vergunt aan ALBERT MAGNUS, Boekverkoper tot Amsterdam.

In Amsterdam den 24 July, 1685.

COPYE
Van de
PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland en Weſtvrieslandt, doen te weeten, alſoo ons vertoont is by de Weduwe van Albertus Magnus, en deſſelfs Erfgenamen, woonende tot Amſterdam, hoe dat haar Suppliante Man in ſyn leeven gedrukt hebbende, verſcheyde Comedien, onder deſelve het Liede Boekje van Pels, en dat de Suppliante ende Erfgenaamen van haar voorn. Man, veele van de voorſz. Exemplaaren waaren naergebleeven, en dewyle noch daagelycks verſcheyde Comedien, door Lief hebbers wierden gemaackt, en aan deſelve wierden gepreſenteert, om te drucken, en de Suppliante en de voorſz. Erfgenaamen wel geneegen waaren om verſcheyde Nieuwe Comedien te drucken, maar beducht weeſende, dat eenige baarſoekende Menſchen deſelve ſouden naadrucken, ſoo keerden ſich de Suppliante met de Erfgenaamen van wylen Albertus Magnus, in alle onderdaanigheyt aan ons, demoedigh verſoekende dat het ons gelieſde de Suppliante met de voorſz. Erfgenaamen, te begunſtigen met brieven van Octroy voor den tydt van vyftien achter een volgende Jaaren, om deſelve Comedien en Liederen van Pels die by de Suppliante voorn. overleede man in ſyn leven gedruckt waaren, en noch by de Suppliante en Erfgenaamen gedrukt ſouden mogen worden, in ſodanigen formaat en taal als deſelve ſoude goetvinden, waar door de Suppliante en de voorn. Erfgenaamen, haare koſten en moeyte niet te vergeefs ſoude moogen aanleggen, en door het naedrucken harer Comedien en Liederen van Pels, ſonder profyt moeſten verkoopen. ZOO IS 'T, dat wy de ſaake en 't verſoek voorſz. overgemerckt hebbende, en geneegen weſende ter beede van de Supplianten uyt onſe rechte weetenſchap, Souveraine macht ende Authorityt, deſelve Suppliante geconſenteert, geaccordeert, en geoctroyeert hebben, conſenteeren, accordeeren, en Octroyeeren deſelve mits deſe, dat ſy geduurende den tydt, van vyftien eerſt achter een volgende Jaaren, de Comedien en Liederen van Pels, hier naar genomineert; als te weeten: Gebruyk en Misbruyk, de bedrooge Mof, Roelandt, Pels Minneſangen twee deeltjens, Cinna, Hollandſe Fransman, Ifigenia, Ftlebout of doctor, gedwonge Huwelyck, Juvinalis tiende beriſptdicht, Otto Vænius bygedicht, Tiranny van Eygenbaat, Andromache, Malle wedding, Agrippa, Spoockent Weeuwtje, Gelycke tweelingh, Orondatus en Statura, Oratius, Bereniſſe, Agamemnon, Bayeſet, Federa en Hypolitus, Huwelycken Staat, Conſtantyn de Groot, de Debauchant, Arminius, Lubbert Lubbertſe, de Vreck, Conradyn, Jodelet, Ingebeelde Ziecke, Temiſthokles, Offe, Amadis, Cadmus Opera, Strateniſſe, Plyters, Heraklius, Criſpyn Medicyn Poeet en Officier, en Muſikandt, Didoos dood en Julius, Criſpyn Juffrouw en Notaris, Schilder der Liefde, Alchimiſt, de Vryer in de kiſt, Voor en Naaſpel, Studenten leeven, Betaalt bedroch, Belachelycke

Jon-

Jonker, Paris en Helena, Huwelyck sluyten, de Goede Vrouw, Ontrouwe Vooght, de Gewaande Advocaat, de Meydt Juffr. de Rouw, wanhebbelycke Liefde, Ontrouwe Cantoor Knecht, Romanficke Juffrouw, Verloore Schiltwacht, de Schynheylige, de Gedichte van Pluymer, binnen den voorn. onsen Lande alleen sal mogen drukken, doen drukken uyt geeven en verkoopen, verbiedende daaromme alle en een iegelycken de voorsz. Comedien en Liederen in 't geheel of ten deel naar te drukken ofte elders naargedruckt binnen den selven onsen Lande te brengen, uyt te geven ofte verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedruckte, ingebrachte ofte verkochte Exemplaaren, en een boete van driehonderd gulden daar en booven te verbeuren, te applicceren een derde part voor den Officier die de Calange doen sal, een derde part voor den Armen ter plaatse daar het Casus voorvallen sal, en het resteerende derdepart voor de Suppliante, alles in dien verstande dat wy de voorsz. Suppliante met desen onsen Octroye alleen willende gratificeren tot verhoedinge van haare schaade, door het nadrukken van de voorn. Comedien en Liederen daar door in eenigen deelen verstaan, den inhoude van dien, te authoriseeren, ofte te advoueren, en veel min deselve onder onse protectie en bescherminge eenig meerder Credit aanzien ofte reputatie te geeven, nemaar de Suppliante, in Cas daar in iets onbehoorlyks souden influeren, alle het selve tot haren laste sal gehouden weesen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresselyck begeerende, dat by aldien sy desen onsen Octroye voor de voorn. Comedien en Liederen sal willen stellen, daar van geen gebrevieerde ofte gecontrasheerde mentie sal moogen maaken, neen maar gehouden weesen het selve Octroye in 't geheel en sonder eenige Omissie daar voor te drukken, ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden sullen zyn een Exemplaar van het voorn. boek gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheeck van Onse Universiteyt tot Leyden, ende daar van behoorlyk te doen blyken. Alle op peene van het effect van dien te verlieesen, en ten eynde de Supplianten desen Onsen Consente en Octroye mogen genieten als naar behooren, laesten wy allen ende eenen yegelyke die 't aengaan mach, dat sy de Suppliianten van den inhoude van desen, doen, laten en gedogen, ruste-lyk, vredelyk, en volkomentlyk, genieten en gebruyken, cesserende alle belet en wederseggen ter contrarie, gegeven in den Hage onder onsen groten Zegel, hier aan doen hangen. Den achtsten Januari in 't Jaar onses Heeren en Zaligmakers een duysent ses hondert achtentnegentig.

A. HEYNSIUS.

Ter Ordonnantie van de Staten.

SIMON van BEAUMONT.

AAN

Aan den HEERE

PIETER RANST VALKENIER,

Secretaris der Stad Amsterdam;

En MEVROUW

EVA SUZANNA PELLIKORNE.

Durf ik dit spel in duitsche kleeren,
Eerbiedig met uw naam vereeren,
O Pellikorne, Valkenier,
Volmaakte twee, die van één vier
Uw beider boezemen voeld blaken;
Kan deeze Zieke *u vrolyk maaken,*
Zo is myn arbeid ruim betaald;
Myn tyd met woeker ingehaald.

PIETER de la CROIX.

Den 22 van Grasmaand 1686.

AAN DEN LEEZER.

IK heb met voordacht uyt dit Spel dat *Monſ'. Mollieré* in 't Frans gemaakt heeft, genaamt de *Malade Imaginaire*, het Tuſſchen-ſpel uytgelaaten; als meede de promotie van *Manshart*, om dat het eene tot de Hiſtorie in het Spel niet doet, en 'tandere meer moeyten als vermaak geeft. Ik heb in 't eyndigen van dit *Bly-Spel* iets by gevoegd; ingevalle het U zoo veel kan genoegen als ik my daar van inbeelde, zal die ſtoutheid my haaſt vergeeven zyn. Zoo dit Spel te zien of te leezen U zoo voldoe als my het berymen, zal myn arbeid ruym betaald zyn.

P. d. la Croix.

VER-

VERTOONERS.

MANSHART, de Ingebeelde Zieke.

TRYN, de Meyd.

ANNA, de Vrouw van Manshart.

HELENA, Voor-Dochter van Manshart.

PRONK, Notaris.

NARTICOFORUS, een Doctor.

BARTRAND, Zoon van Narticoforus, verloofde Vryer van Helena.

FERDINAND, Minnaar van Helena.

BAGOTYN, Apteeker.

FLORENTYN, Doctor.

ALET, Voor-Kind van Manshart.

Monsr. PETIT, Kleyn Mannetje.

BAGOLYN, een Juffer met een bult.

BOUDEWYN, Broeder van Manshart.

DE

DE
INGEBEELDE ZIEKE.

EERSTE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

MANSHART.

KOm, kom, die zoo als ik noch hoop lang Ziek te weezen,
Moet voor geen reekening van de Apoteeker vreezen.
Maar vijfen vijf maakt tien, en tien is twintig net.
Voor een klistery die doordringent was, gezet
De vierentwintigste November ten halfachten,
Om de ingewanden te verkoelen, te verzachten.
Apteeker Bagotijn gy stelt dat heel beleefd,
Al die zoo reed'lijk is toond dat hy wijsheyt heeft;
Men moet een zieke niet ten eerste 't vel afstroopen.
Den zelve dito noch voormiddags een klisteer,
Dats dartig stuyvers; maar ik ben uw dienaar Heer,
Hoor Bagotijn, gy schreeft daar niet meer voor, voor deezen,
Als twintig, dat zal op zyn Apothekers weezen
Tien stuyvers, Bagotijn, daar zijnze een ook niet meer.
Den zelve dito een afdrijvende klisteer,

Na Doctoraal resept gemaakt van veele zaaken, (ken.
Om 't onder deel van heer Manshart me schoon te maa-
Hoe dartig stuyvers? Hoor Apteeker, met verlof,
Dats wel de helft te veel, o dit gaat al te grof.
Den zelve dito een Mixtuur om rust te geeven, (ven.
Twee gulden, 't is niet veel, rustdranken doen my lee-
Maar tweemaal tien en tweemaal twintig, 't kan niet mis
Dat is net sestig, ha, ik heb het kunsje wis.
Den vijfen twintigsten een drank om te purgeeren
Van verze Kassia en Seene die lakzeeren,
Om daar door 't ingewand te ontlasten van veel gal;
Vier Gulden, Bagotijn, dit Paard en vind geen stal,
Leef en laat leeven, foey, dit gaat te grof Apteeker,
Dat heeft u Florentijn niet geordoneert voorzeeker.
Schrijf daar dry guldens voor, zoo 't u belieft, dats goet;
Nu toond gy dat gy hebt een oprecht teer gemoed.
Noch op dien zelve dag een drank om te astringeeren,
En te doen rusten, goed, twee guldens, 't is ter eeren.
Den zesentwintigste een Carminatief klisteer,
Om al de winden van u af te drijven Heer,
Hoe dartig stuyvers? hoor daar zal ik tien voor stellen.
Des avonds nochmaals u een dito doen bestellen,
Tien stuyvers 't is genoeg, ik heb'er van gebraakt.
Den zeev'nentwintigsten een drank gereed gemaakt,
Om kwa humeuren ras en vaardig te doen zakken,
Om heel gemakkelijk en met vermaak te kakken.
Hoe dartig stuyvers voor die drank? ik denk wel neen,
Daar zijnder twintig, 'k zie gy zyt ook wel te vreên.
Den achtentwintigsten gemaakt om te verkoelen,
Een huy-drank, hoe een kroon? Hola, na mijn gevoelen
Is dat te veel, daar zijn tien stuyvers. Noch voor 't lest
Een kostelijke drank van Bezoar, de rest
Syroop Alkermes en Limoen, maar hoe vijf gulden?
Al zoetjens Bagotijn, dit hoef ik niet te dulden.
Zoo jy zoo voort gaat Apoteker, halte, sta,
Zal 't my verveelen langer ziek te zyn? O ja.
Hoor Bagotijn, gy moet wat zagter zyn in 't schrijven,
Wild

Wild gy Apteeker en zal ik u zieke blijven,
Daar zijn twee gulden voor, maar vijf en vijfis tien,
En tien is twintig en noch dartig, laat eens zien,
Dat maaken vijftig, en noch dartig dat is eeven,
Net tachentig, zie daar, ik zal ze u geeven.
O Bagotijn, gy hebt my dapper geabuzeerd,
'K ben zesmaal minder in vier dagen geklisteerd,
Als in vier dagen die te vooren zijn verstreeken,
Nou weet ik de oorzaak van mijn ziektens en gebreeken,
Ik was van deeze week wel eens zo ziek, maar hoor,
'K zegt u Apteeker en u Florentijn, Doctoor,
Verbeeter dat en wilt wat meerder op my letten.
Kom Trijntje, Trijntje kom, om alles weg te zetten, *ting.*
Hoe, kom je niet, ja wel, elk laat my hier in nood,
Ik zie die ziek is, o die is al levend dood;
Elk vlugt my, o dit komt mijn ziekte noch vergrooten. *ting.*
Trijn, kom je niet, Trijn, Trijn, Karonje rep je pooten.
En haal jou hielen zoo wat rasjes na je toe. *ting.*
Wel hoord dan niemand niet, dit roepen word ik moe *ting*
Jou Hoere kind, jou pry, jou vuilste der Schurkinnen,
Vergeetje een zieke zoo, dit raakt my aan de zinnen. *ting*
Dit maakt me al bijster; o het hooft dat draayd my om,
Trijn, zeg ik andermaal, Trijn, zeg ik. *ting.*

TRYN.

Heer ik kom.

TWEEDE TOONEEL.

MANSHART en TRYNTJE.

MANSHART.

Karonje, varreke, kreng,

TRYN.

Maar Heer, is dat ook gillen,
Jou onverduldigheid doet al mijn leeden trillen,
Ik liep door haastigheid mijn hooft daar schier uyt lit.

MANSHART.

Jou Aapebakkes, zie jy niet dat ik hier zit.
Ik ben ſchier dood, jou zwijn, daar is een uur verſtreeken,
Dat ik dus zit alleen, verzeld met myn gebreeken.

TRYN.

Och, och!

MANSHART.

Zwijg Varken, zwijg, op dat ik jou bekijf.

TRYN.

Doet dat toch niet mijn Heer, ik heb mijn heele lijf,
Door ras te loopen, ſchier aan ſpaanderen geſtooten.

MANSHART.

Ik riep en niemand kwam.

TRYN.

Ik liep met Haaze pooten.

MANSHART.

Mijn keel is ſchor en hees van 't roepen. O jou pry.

TRYN.

Mijn kop is heel geſcheurd. Hoor Heer, kom ſchelden wy
Malkaar dat kwyt.

MANSHART.

Jou Zwijn, jou lijf uyt.

TRYN.

Laat dat blijven,
Want ik zal huylen Heer, wilt gy noch langer kijven.

MANSHART.

Verraderes, my hier alleen te laaten, noch
De vreugd van 't kijven te beletten. O jou Zog.

TRYN.

Hoe vind jy jou vermaak in 't kijven, 'k magt wel lijen,
Begin maar, want ik ſchep noch meer vermaak in
ſchrijen. *Zy huild.*

MANSHART.

Hoor laat dat blijven Trijn, ik kijf niet, doe mijn wil.
Zijt my gehoorzaam, zet dat alles weg, zwijg ſtil.
Heeft mijn kliſteer gewerkt?

TRYN.

TRYN.

Maar wat klisteer? van heeden?

MANSHART.

Ja, is my daar door ook van daag veel Gal ontgleeden.

TRYN.

Hoor dat is Bagotijn de Apteeker maar bewust,
Die laat ik met zijn Neus dat roeren zoo 't hem lust.
Hy heeft daar voordeel van.

MANSHART.

Ga Kalfsop prepareeren,
Men zal van daag my voor de tweede maal klisteeren.

TRYN.

De Apteeker en Doctoor die speelen met u.

MANSHART.

Hoe?
Wat zegje Tryn?

TRYN.

Ik zeg gy zijt haar melk Koe.

MANSHART.

Hoor Tryn, het voegd u niet hier van te raizonneeren.
Roep jy mijn Dochter, laat de Doctors ordonneeren.

TRYN.

Daar komt uw Dochter, zy verstaat uw meening ras.

MANSHART.

Helena, Dochter hoor, gy komt hier recht van pas.

DERDE TOONEEL.

MANSHART, HELENA, TRYN.

MANSHART.

Leen aan uw Vader, uw Papa, aandachtige ooren.

HELENA.

Papa Lief, spreek, zoo 't u belieft, ik zal het hooren.

MANSHART.

Maar zacht, mijn stok, mijn stok, wat is die klisteer sterk.

TRYN.

Wat geeft ons Florentyn en Bagotyn al werk.
Loop loop, myn Heer, loop ras, het mogt u aars ont-
Naa 't Kakhuys al je beſt. (glyen,

MANSHART.

O Tryn wat moet ik lyen.

VIERDE TOONEEL.

HELENA en TRYN.

HELENA.

TRyntje.

TRYN.

Juffrouw.

HELENA.

Tryntje.

TRYN.

Juffrouw.

HELENA.

Zie my eens aan.

TRYN.

Ik doe 't al.

HELENA.

Kund gy, wat ik zeggen, wil niet raan?

TRYN.

't Zal van die Jongman zyn die u voor weynig dagen,
Met weynig woorden kon bekooren en behaagen.
Daar gy zes dagen lang van maalde, die gy mind.

HELENA.

't Is wonder daar gy 't weet dat gy niet eerſt begint,
Van hem te ſpreeken, zo koſt ik die moeyte ſpaaren.

TRYN.

Gy geeft geen tyd dat ik my voor u kan verklaaren.

HELENA.

Die tyd, die tyd alleen word van my maar betreurd,
Dat niemant van hem ſpreekt.

TRYN.

TRYN.

Wel Juffrouw, wacht uw beurd.

HELENA.

Kunt gy de Liefde, die 'k hem toedraag, ook verachten,
Benyd gy onze Min?

TRYN.

Dat zal ik my wel wachten.

HELENA.

Dat ik zoo diep deel in al zyn behoorlykheên,
Mishaagd u dat ook, ſpreek?

TRYN.

Dat zeg ik niet, o neen.

HELENA.

Zoud gy my raan dat ik ganſch roereloos van binnen
Bleef als gevoeloos van zyn bekoorelyk minnen.
Ziet gy het nootlot niet in deeze Vryery?
Hoe dat hy door 't geval eerſt kennis kreeg aan my?

TRYN.

O ja.

HELENA.

Is dat geen proef recht van een man met eeren
Daar hy my niet en kon, myn zaak te diffendeeren.

TRYN.

Verzeeker.

HELENA.

Is dat niet recht eedelmoedig, goed:
Met welk een gratie doet hy alles 't geen hy doet.
Is hy niet wel gemaakt, en is hem niet gegeven,
't Air van wel ſpreeken en de gaaf van wel te leeven?
De tochten van zyn hert, zyn woorden, zyn gebaar
Die komen over een, zoo wonder net.

TRYN.

Dats waar.

HELENA.

Maar zouder aan zyn trouw of liefde ook iets ontbree-(ken?
Ey Tryntje zeg eens hoe het by u leid, wil ſpreeken.
Zou hy my niet oprecht beminnen?

TRYN.

Het kon zyn,
Een Minnaar ſpeeld een rol in waarheit en in ſchyn.

HELENA.

Hoe zou een Minnaar, die zoo ſpreekt als hy bedriegen?

TRYN.

De beſte Minnaar is die maar het beſt kan liegen.
Zy hebben dikmaals my met eeden dier en zwaar,
Hun trouw gezwooren, maar ze liegen allegaar,
Zoo menigmaal als ik geloof ſloeg aan hun loogen,
Bevond ik, maar te laat, my jammerlyk bedroogen,
Met zy verkrygen daar zy brandende na ſtaan,
Vervliegd hun liefde en al 't vryen is gedaan.
Myn lieve Juffer, laat u door de hoop niet vlyen,
Maar laat uw Minnaar tot op 't echte bed u vryen.
Op morgen zult gy zien 't begin van zyne trouw,
Wanneer zijn vrinden u verzoeken tot zyn Vrouw,
Gelyk hy in de brief belooft aan u geſchreeven.
Tot op de Trouwdag moet gy in bedenken leeven.

HELENA.

Zoo deeze my bedriegt in zyne vryery,
Geloof ik niemant meer, hy zy ook wie hy zy.

TRYN.

Daar komt uw Vader aan.

VYFDE TOONEEL.

MANSHART, HELENA, TRYN.

MANSHART.

Nu zult gy, Dochter, hooren,
Iets dat u aangenaam zal klinken in uw ooren:
Gy word ten echt verzocht, komt dat niet onverwacht?
Wel Dochter, wel, my dunkt dat gy van blydſchap lacht,
O dat ten echt verzocht kan recht uw hert verfraaijen.
Die jonge meysjes kan men maar met trouwen paaijen:
Natuur! Natuura! Ha hoe is zy in haar ſchik.

Hele-

Helena, 'k zie het zal niet noodig zijn dat ik,
Of gy geneegen zijt te trouwen, u zal vraagen.

Helena.

Het is myn plicht Papa in alles te behaagen.

Manshart.

Kind uw gehoorzaam zijn geeft my een groot vermaak.
Gy zijt de Bruyd, dat is nu een gedaane zaak.

Helena.

Papa, 'k wil blindelings my aan u overgeeven.

Manshart.

Uw Stiefmoer wilde dat gy zoud in 't Kloofter leeven,
Met uw kleyn Zuftertje Alet: maar dat is mis.

Tryn.

Dat ftuk oud Koe-vlees weef wel wat haar intreft is.

Manshart.

Zy meende u huwelijk met kracht, om ver te ftooten,
Maar ik gaf hem mijn woord, uw Huw'lijk is geflooten,
Gy zijt de Bruyd en zult ook trouwen, en al dra.

Helena.

Ik zal zoo lang ik leef u dankbaar zijn Papa.

Tryn.

Ik ook myn Heer, gy hebt een wijze daad bedreeven,
Aan een braaf eerlijk Man uw Kind ten echt te geeven.
Gy hebt uw leeven noch geen beeter zaak gedaan.

Manshart.

Ik heb hem nooit gezien, maar echter 't zal wel gaan,
Ik twijfel niet of hy zal my en u behaagen.

Helena.

Nu gy my door uw woord aan hem hebt opgedragen,
Zal ik niet veynzen, maar u zeggen, hoe dat hy
Voor weynig daagen hier eerft kennis kreeg aan my,
Door zeeker voorval, dat ons heeft aan een verbonden,
Zoo vaft, dat hy daar om zijn Vrinden heeft gezonden,
By u, die my voor hem verzoeken ook ten echt.

Manshart.

Goet, dat gevalt my, maar dat was my niet gezegt:
't Is echter beft dat hy ons beyde kan behaagen:

Ze zeggen hy is groot en wel gemaakt.

HELENA.

Vol slagen.

MANSHART.

Bevallig.

HELENA.

Zeckerlyk.

MANSHART.

Die een vroom aanzigt heeft.

HELENA.

Zeer vroom.

MANSHART.

Ook wysselyk, wel opgebragt, beleeft.

HELENA.

Volkomelyk, ô ja,

MANSHART.

Hy heeft een deugdzaam weezen?

HELENA.

Papa elk kan de deugd klaar in zyn aanzigt leezen.

MANSHART.

Hy spreekt Latyn en Grieks.

HELENA.

Dat weet ik niet Papa.

MANSHART.

Hy zal ook in het kort al Doctor zyn, o ja!

HELENA.

Hy Vader lief?

MANSHART.

Wel hoe? Dit komt my vreemt te vooren,
Dat gy dat niet en weet.

HELENA.

Wie heeft u dat doen hooren,
Heer Vader?

MANSHART.

Welk een vraag. Wel Doctor Florentyn,
Dat is zyn Oom.

HELENA.

Zyn Oom, zyn Oom! hoe kan dat zyn?
Hoe is Heer Ferdinand zyn Neef? wie het zyn leeven
Daar van gehoord, Papa? dat moet gy my vergeeven.
Heer Ferdinand, die heeft een Oom, die hiet de Groot,
't Is een besturve zoon, zyn Ouders die zyn dood.

MANSHART.

Wat Ferdinand wat leyd u in het hooft te zweeven?
Ik spreek van die ik u ten huw'lyk heb gegeeven.

HELENA.

Daar spreek ik ook van.

MANSHART.

Wel, zoo weet gy ook dat hy
De Broeders zoon is van Heer Florentyn, die gy
Verkooren hebt. En dat hy word Bartrand geheeten.
Maar hoe, gy staat verzet 'k moet daar van de oorzaak
Ik heb op gistren met den Doctor Florentyn (weeten.
Zyn Oom en met zyn Vrind de Apteeker Bagotyn
Uw huwelyk, myn Kind, geslooten, en zyn Vader,
Verwacht ik hier van daag, Helena kan het nader?

HELENA.

Gy spreekt Papa lief van een ander als ik dacht.

TRYN.

Daar gy zoo ryk zyt Heer, zoud gy nu uw geslacht,
Besmetten dat het met een Doctor werd geteekend,
De Doctors worden maar by Ambachts-luy gereekend;
Die door haar veelheit nu verdienen pas droog brood.
Een die een Doctor trouwd, die is al levend dood;
Het zyn meest beulen of moordadige tirannen.
Een Doctor, Heer? wel foey, wil die gedachten bannen.

MANSHART.

Wel waar moey jy jou me? jou konkel, houd je bek.
Slorel, Karonje, zwyg, of ik breek jou de nek.

TRYN.

Ontstel u niet, myn Heer, want gy zyt ziek.

MANSHART.

Waarachtig,
't Was

't Was my vergeeten, gy maakt my dat weer indachtig.

TRYN.

Zoo 't u beliefd, ey ſpreek met een bedaard gemoed.
Om welk eenreede keurd gy doch een Doctor goed
Te trouwen met uw Kind?

MANSHART.

Wel Tryntje, hoor de reeden,
Mijn lichaam ziek en zwak doet my haar uyt beſteeden,
Aan zulk een die my kan verlichten al mijn pijn,
Die de remedien weet die my noodig zijn.

TRYN.

Is dat de reede, hoor, ga eens in uw geweeten.
Zijt gy wel ziek, mijn Heer?

MANSHART.

Hoe is u dat vergeeten?
Karonje, wel ik zweer.

TRYN.

Mijn Heer bedaar, bedaar,
Ontſtel u niet, want gy zijt ziek.

MANSHART.

Dat is wel waar.

TRYN.

Ja gy zijt ziek mijn Heer, noch zieker, laat dat weezen.
Maar denk u Dochter kunt gy zonder kunſt geneezen:
Zy is niet ziek, zy hoeft geen Doctor.

MANSHART.

Jy ſpreekt ſtout,
Het is om mijnent wil dat zy een Doctor trouwd:
O een goedaardig kind behoord met vreugd te trouwen,
Een die haar Vader lang kan in gezondheit houwen.

TRYN.

Mag ik u raden?

MANSHART.

Wel wat zoud gy raan?

TRYN.

Maar hoor.
Geef aan Helena, aan uw Dochter geene Doctoor.

MANS-

MANSHART.

Waarom?

TRYN.

Geen Doctor kan Helena toch behaagen.
Zy hoord u alle daag niet als van Doctors klaagen.
Zy lacht met Florentijn en met zijn neef Bartrand,
En alle Doctors die'er zijn in 't gantsche Land.

MANSHART.

Lach zy'er me, ik niet, hy zal alleenig erven
Van zijn Heer Vader, en komt Florentijn te sterven,
Dan erft hy ook alleen, en die heeft, dat is waar,
Twee duizend guldens aan inkomste jaar op jaar.

TRYN.

Dan heeft hy meenig onder 't Paard zijn buik doen leggen.

MANSHART.

Twee duizend gulden 's jaers, ha dat is wat te zeggen.

TRYN.

Twee duizend gulden 's jaars is dat ook zoo veel geld?
Zouw daar uw Kind om met een Doctor zijn gekweld,
Zoo lang zy leefd, weg, weg, de Doctors zijn meest vrekken.
En daar der dry zijn, zijn de meeste part wel gekken.
Al wie een Doctor uit zijn huis houd heeft geen nood,
Die leefd gelukkig en die sterft zijn eygen dood.
De Doctors trouwen maar alleenig om te leeren,
Om haar vergiften en haar pillen te propeeren.

MANSHART.

Wanneer mijn Dochter trouwd de Neef van Florentijn,
Dan zal ik door zijn hulp wel haast genezen zijn.

TRYN.

Dats waar, maar door de dood zal hy u haast geneezen,
Door een klein poejertje zal uw goed zijn goed weezen.

MANSHART.

Ik heb hem haar belooft, ik wil ook datze 't doet.

TRYN.

Hoe tegens haaren dank? mijn Heer, gy zijt te goed.

MANS-

MANSHART.

Goed ben ik, maar ook kwaad, wanneer ik kwaad wil worden.
Jou Apebakkus, 'k wou dat jy me niet meer porden.

TRYN.

Al zacht, mijn Heer, al zacht gedenk u ziekte.

HELENA.

Ja.
Bedaar, ontstel u niet. Vergram u niet Papa.

MANSHART.

Helena hoor, ik wil, ik ly geen wederleggen,
Dat yder wie u noemt, Juffrouw Bartrand zal zeggen.

TRYN.

Dat zal heel anders gaan, mijn Heer, gy hebt abuys.

MANSHART.

Dan zal het Klooster haar verstrekken tot een Kluys.

TRYN.

Gy hebt het hart niet om in 't Klooster haar te steeken.

MANSHART.

Het zal my niet aan kragt, veel min aan hart ontbreeken.

TRYN.

Dats in u macht niet Heer, al wierd gy schoon getard.

MANSHART.

Wie zou 't beletten?

TRYN.

Gy, uw Vaderlijke hart.

MANSHART.

Myn hart is staal en steen, ik laat my niet beweegen.

TRYN.

Daar stel ik niet meer als van haar een traantje teegen.

MANSHART.

Haar traanen, haar beklag, die acht ik niet een beet.
Helena van nu af zoo maak u vry gereet,
Om met de Heer Bartrand, u Bruydegom, te trouwen.

TRYN.

En ik begeer dat gy uw woord hem niet zult houwen,
Ja ik verbie haar hem te trouwen.

MANS-

MANSHART.

Stoute pry,
Wat komt my over, jy verbied haar trouwen, jy.

TRYN.

Ja ik verbie het haar, de meyden, daar de Heeren
Niet wyzer zijn als gy, die mogen wel regeeren,
Als ik nu doe.

MANSHART.

Wel Tryn, wel Tryn, hoe zal 't hier gaan?

TRYN.

Het is mijn plicht om de eer van 't huys wel voor te ſtaan.

MANSHART.

Helena geef mijn ſtok, karonje, 'k zal jou leeren,
Zo ſtout en onbeſchaamt mijn achtbaarheit trotſeeren.
Helena houw haar vaſt.

TRYN.

Ja ik verbie het haar.

HELENA.

Ontſtel u zoo niet, gy zijt ziek

MANSHART.

Och! dat is waar.
De moeyelykheden zijn genoeg om my te dooden.

ZESDE TOONEEL.

MANSHART, HELENA, ANNA, TRYN.

MANSHART.

ACh, lieve Huysvrou! ach! uw komſt was hier van (nooden!

ANNA.

Monceur wat ſchort u? och!

MANSHART.

Kom help, kom help me voort.

ANNA.

Wat let u, Kindje lief?

MANSHART.

Zy hebben my verſtoord.

AN-

ANNA.

Mijn zoete lieve Man, wie derft u dus ontroeren?

MANSHART.

Die ongebonde pry, die wil haar tong niet snoeren.

ANNA.

Zijt doch zoo haastig niet.

MANSHART.

S'heeft my schier dol gemaakt.

ANNA.

Uw herzentjens zijn teer, gy zijt wat licht geraakt.
Spreekt doch zoo hard niet Kind, al zachjes zoete Vader.

MANSHART.

Zy spreekt my teegen, en dat maakt my noch veel kwaader.

ANNA.

Nu, nu, zijt wel te vreen, zijt wel te vreen Papa.

MANSHART.

Die onbeschaamde, zeyd dat ik niet ziek ben. Ha, Karonje.

ANNA.

O die pry is altijd stout in 't spreeken.

MANSHART.

Gy weet mijn ziekte Kind, ja gy kend mijn gebreken.

ANNA.

Gy hebt gelijk mijn Lief, o Trijn wat valje ons af.

MANSHART.

Zoo zy haar tong niet snoerd zoo helpt ze my in 't graf.

ANNA.

Och! och!

MANSHART.

Zy maakt dat ik kom zoo veel gal te loozen.
Ontsla u van die Meyd, de boosten aller boozen.

ANNA.

Mijn uitverkooren Man, de Meyden allegaar,
Scheeld vry wat aan, wy zijn gelukkig lieve Vaar; (gen.
Men moet, gedwongen om hare deugden, wat verdraa-
Daar zijnder weynig die veel dengen deezer daagen.
En onze Tryntje is trouw, zorgvuldig, naarstig, net,

De

De poort-klok trekt haar alle dagen van het bed.
Wat zijnder Vrouwen van haar Meyden al bedroogen,
Schoon zy haar doen beſpien gelyk met honderd oogen.
De Meyden zijn meeſt loos, argliſtig, trouwloos, licht,
Klapachtig, zorgeloos, vals, ſchoon voor't aangezigt,
En van dat alles valt van Tryntje niet te zeggen.
Zy is ſtijfzinnig, zy wil altijd wederleggen.
Zy zal't wat mye Vaar, kom Tryntje kom, hier voort.

TRYN.

Hier ben ik.

ANNA.

Maar waarom heb jy myn Man verſtoord?

TRYN.

Hoe ik Mevrouw, hoe ik? dat zal ik my wel wachten,
Al wat myn Heer en u behaagt, zal ik betrachten.

MANSHART.

Ontkenje dat jou pry, dit raakt my aan 't verſtand.

TRYN.

Hy zey Levyntje was de Bruyd met Heer Bartrand,
Ik zy hem dat hy haar geen ryker Heer kon geeven,
Maar dat haar nutter was voor de egt het klooſter leven.

ANNA.

Wel daar ſteekt zoo veel kwaad niet in, mijn lieve Man.

MANSHART.

'k Weet niet hoe mijn geduld het langer lijen kan.

ANNA.

Gy hebt gelyk Monceur, jy Tryntje, jy zult zwygen,
Of jy zult in het kort van my jou paspoort krijgen.
Geef my de mantel, die gevoert is met rood Baay.
Nouw beddekuſſens zoo, zie daar nouw zitje fraay.
Trek nu de muts ter deeg in de oogen over de ooren.

MANSHART.

Dat's goet, myn Engel. Maar nouw kan ik zien noch hooren.

ANNA.

Daar's niet dat meer verkoud als wint ontrent het hoofd.

MANSHART.

Wat ben ik u verplicht, ik was al lang berooft
Van 't leeven, had gy zoo op my niet willen letten.

ANNA.

Licht u Papa, ik zal u op dit kuſſen zetten.
Laat my dit leggen, om u te onderſteunen, want
Gy zyt zoo zwak. En dat mijn Kind aan de ander kant.
En dat Papa lief, om uw hoofd wat op te houwen.

TRYN.

En dat mijn Heer, op dat uw herzens niet verkouwen.

MANSHART.

O jy verſmoord my, ô Karonje.

ANNA.

Doetze u zeer?
Zy dagt u wel te doen.

MANSHART,

Och, och! ik kan niet meer.

ANNA.

Waarom verſtoort ge u zoo ras, mijn uytverkooren.

MANSHART.

Daar is geen boozer noch geen vuylder Meyd gebooren
Als dat kwaadaardig Kreng, och! och! zy hullip my
Daar van mijn zelve, zy vermoord my noch die Pry.
Wel tien Purgatien en ook wel tien Kliſteeren,
Heb ik van doen, om weer te reconvalezeeren.

ANNA.

Zagt, zagt, mijn Boutje lief, ey hou u wat geruſt.

MANSHART.

Mijn zoete Tortelduyf, gy zijt mijn trooſt, mijn luſt.

ANNA.

Mijn Maatje lief, och! och!

MANSHART.

Ik zal uw liefde loonen,
Dat u mijn Teſtement op deze dag zal toonen.

ANNA.

Och ſpreekt daar toch niet van, want dat ontſtelt my weer.

Het

Het woord van Teſtement benaut my 't hert noch meer.

MANSHART.

Notaris Pronk zal hier en met ten eerſten koomen.

ANNA.

'k Heb hem, eer ik hier kwam, in 't voorhuys al vernoomen.

MANSHART.

Kind laat hem binnen ſtaan.

ANNA.

Notaris Pronk kom in.

ZEVENDE TOONEEL.

MANSHART, ANNA, en PRONK.

PRONK.

HEer Manshart zijt gegroet.

MANSHART.

Het gaat niet na mijn zin.

Ik ben zoo ziek.

ANNA.

Och! och!

MANSHART.

Dies woude ik voor mijn ſterven,

Mijn Vrouw by Teſtament doen al mijn goedren erven.

Ik wil mijn Kinderen uyt ſluyten.

PRONK.

Maar dat kan

Onmooglijk niet geſchien.

MANSHART.

Geef my daar reeden van.

PRONK.

By Teſtament mag hier een Man zijn Vrouw maar maaken

Een Kindsdeel en niet meer, voor al, ten waare zaaken

Dat daar geen Kinders zijn, zie daar moet op gelet.

Want dat is hier 't gebruyk, dats vollegens de Wet.

MANSHART.

Dat kan niet mooglyk zijn, de Wetten en de Reeden
Die komen overeen. Hoe word dat dan geleeden;
Dat my verbooden word, myn Vrouw die ik zoo eer,
Die ik zoo Lief heb als my zelve, ja noch meer,
Die al mijn welluſt is, die om my te behaagen
Alle ongemakken en veel laſt met luſt wil draagen,
Dat ik die goeje Vrouw, die my bemind zo teer,
Een Kinds gedeelte maar zou maaken en niet meer?
'k Moet met mijn Advocaat daar over Conſuleeren.

PRONK.

Geen Advocaat kan u van die Wetten abſolveeren.
Al hun advyzen zijn gegrondveſt op de Wet,
Op de Conſcientie daar word niet eens op gelet.
Dat is ons Werk, want wy Notariſen wy letten,
Op de betaam'lykheid veel meer als op de Wetten.
Geef uw gereed Geld by uw leevendige Lijf,
Met Obligatien, Transpoorten aan uw Wyf.
Maak Obligatien op u aan uw Vrouws Vrinden,
Met Riſſepiſſen dat zy 't na uw dood zal vinden.

MANSHART.

Gy zijt een eerlyk Man, mijn Heer gy ſpreekt oprecht,
Mijn Huysvrouw had my dat van u ook al gezegt.
Daar's in de Alkoove en in de Koffer aan Kruzaaten
Tien duuzend guldens en zo veel noch aan Ducaaten.
'k Zal u de ſleutel daar van ſtellen voort ter hand,
Twee Obligatien ten laſten van het Land,
Waar van de een zes is, ende de aar vierduuzend Ponden,
Met haar Transpoorten zijn zy aan malkaar gebonden.
'k Zal ze u ook geeven.

ANNA.

Och ſpreek daar toch nimmer van.
Gy doet my ſterven, och! van vrees, mijn lieve Man.
Hoe veel Ducaaten en Kruyzaaten, zey Papaatje?

MANSHART.

Tien duuzent guldens elk, daar is niet meer Mamaatje.

AN-

ANNA.

Al 's Waerelds goed acht ik by u als niet mijn Lief.
Wat Obligatien zyn 't?

MANSHART.

Monceur hoor d'eene Brief
Is zes en de aar is vier.

ANNA.

Maar Paatje Lief, zyn 't Ponden,
Als Zeeuwze Ponden Vlaams, of Steerlings als te Londen?

MANSHART.

't Zyn Ponden, Kindje Lief, van veer, van veertig groot.

ANNA.

Van u te scheyden ach myn Lief, ik schrey me dood.
Wanneer gy dood zyt, ach! dan wensch ik niet te leeven,
Mijn uytverkoore Man wil my doch niet begeeven.

PRONK.

Ey spaar uw traanen tot het tyt is, want de zaak
Is noch niet disperaad.

ANNA.

Mijn Man, al mijn vermaak.
Mijn hoop, myn troost, myn heil, van u te moeten scheyen,
Dat kan onmogelijk zyn, ik wil my dood gaan schreyen.

PRONK.

Bedaar, Mevrouw, bedaar, ey stelt u wat te vreen.

ANNA.

Notaris Pronk, och! och! gy weet het niet, o neen,
Hoe bitter dat het valt van zulk een Man der Mannen,
Die ik zoo Lief heb, door de dood, te zyn gebannen.

MANSHART.

Dat my zo zeer bedroeft en ook het meest verveeld,
Is dat ik by u niet een kindje heb geteeld.
De Doctoor Florentijn had dat wel moogen zwygen,
Dat ik door hem, by u mijn Kind, zou Kinders krygen.

PRONK.

Gelieft u dat wy nu beginnen?

MANSHART.

Ja, maar hoor,
't Is beeter dat wy gaan hier naaſt in mijn Kantoor,
Daar zijn wy Vryer Kind, ey wilt my ondersteunen.

ANNA.

Kom, kom, mijn zoete Man, wil op mijn Schouder leunen.

AGTSTE TOONEEL.

HELENA en TRYN.

TRYN.

HElena hoor, ik ben heel ongeruſt van geeſt,
U Stiefmoer is hier met Notaris Pronk geweeſt,
'k Heb van een Teſtement gehoord, 'k vrees voor u Vader,
Die hadden wy vergramt, dat maakt de zaak veel kwader.
Uw Stiefmoer zal haar van 't geval bedienen.

HELENA.

Stil,
Dat ſcheeld my niet, hy mag zoo leeven als hy wil,
Met al mijn Goed, indien hy my maar laat behouwen,
Mijn vrye keur, dat ik, met die 't my luſt, mag trouwen.
En dat hy my maar van die Doctor wil ontſlaan,
Wat dat zijn goed belangt, daar leyd my weinig aan.

TRYN.

Uw Stiefmoer tracht my tot haar hulp u af te troonen,
Maar ik zal tot mijn dood u trouwe dienſt betoonen,
Dies zal het noodig zijn, dat wy wel onderſtaan,
Wat hier gebeurd, op dat men ons niet kan verraan,
Hoor, ik zal veynzen, en ik zal uw Stiefmoer zeggen,
Dat ik met haar gelijk de zaaken aan wil leggen.
Zy die daar na verlangt zal my haar hert terſtond,
Van alle zaaken voort ontdekken tot de grond.

HELENA.

Hoe zal men't voort gaan van mijn Vaders wil beſt kren-(ken,
Dat ſchriklijk opzet, ach! ik ſterf daar aan te denken:

TRYN.

TRYN.

Uw Minnaar Ferdinand die moetme doen verſtaan,
Uw Vaders wil, en ook wat datter dient gedaan.
Hy moet in 't zenden van zijn Vrinden niet vertraagen,
Uw doen verzoeken.

HELENA.

Wie zal hem die bootſchap draagen?

TRYN.

Mijn ouwe Vryer die zal veel doen om mijn gunſt,
Hy zal ons deeze zaak uytvoeren na de kunſt.
Hy zal my daar voor weer wat kuſſen, ſtrooken, ſtreelen,
En om u dienſt te doen, zal my dat niet verveelen,
Verlaat u op my, ſlaap geruſt, ik hou de wacht,
En ſlaa op alles, wat hier omgaat, naarſtig acht.

TWEEDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

TRYNTJE en FERDINAND.

TRYN.

MAar is dat ſchellen? wel de ſchel die zouw wel breeken,
Wat 's uw begeeren Heer?

FERDINAND.

Ik moet u Juffer ſpreeken.

TRYN.

Ik ſchrik dat ik u zie, zijt gy het Ferdinand?

FERDINAND.

'k Zoek hier mijn nootlot, en daar ik door Liefde om brand,
De ſchoon Helena, want ik kom om haar te vraagen,
Hoe zy haar, by Bartrand, die zot, van daag zal draagen,
Ik ben gewaarſchout dat haar Huw'lijk noch van daag
Geſlooten worden zal, ey roep haar eens om laag.

TRYN.

O zy is zoo, mijn Heer, ten eerſten niet te ſpreeken,
Wie by haar zijn wil moet gebruyken liſt, en ſtreeken.
Zy word zorgvuldig, als ge weet, bewaart, zy gaat
Niet van haar Kamer, en komt nimmer op de ſtraat.
Dat gy haar onlangs op de Schouburg zaagt, had reeden,
Daar had haar oude min, haar Vader om gebeeden.
Maar dat daar voorviel, is aan niemand noch gezeid.

FERDINAND.

Dat is voorzigtig. Maar hoor Trijntje, trouwe Meyd,
Ik kom hier niet in ſchyn van Minnaar, myn begeeren,
Is om als Meeſter haar de France Taal te leeren.
Ik ben haar Meeſters Vriend.

TRYN.

Dan hebje wel gedaan.
Daar komt haar Vader, ſta jy ſtil, ik ſpreek hem aan.

TWEEDE TOONEEL.

MANSHART, FERDINAND en TRYN.

MANSHART.

IK Moet daag'lijks deeze Zaal met myne ſtappen meeten,
Ruym tien maal, maar oft in de lengte of in de breeten
Moet weezen, weet ik niet, dat prykel is te groot,
Ging ik verkeert, gewis ik ſtapte in mijne dood.
Hoe achteloos zou ik myn zelve zoo verliezen.

TRYN.

Mijn Heer daar is een Man.

MANSHART.

Jawel, zy ſcheurd de vliezen
Van bei mijne ooren, och! mijn hert dat klopt en ſlaat.
Vergeetje, dat men met geen Zieken zoo hart praat?

TRYN.

Mijn Heer, daar is een Heer.

MANS-

MANSHART.

Is dat mijn hoofd weer breeken,
Als jy wat zeggen wilt, zoo zeg het zonder spreeken.
Schreeuw toch zoo hart niet Tryn.

TRYN.

Myn Heer.

MANSHART.

Wel dat gaat goet.

TRYN.

Ik zeg.

MANSHART.

Wat zegje?

TRYN.

Dat die Heer u spreeken moet.

MANSHART.

Laat hem hier komen, maar hy moet my niet veel vraagen,
Hy maak het kort en klaar, myn hoofd kan 't niet verdraagen.

TRYN.

Spreek zagjes, op dat gy dees zwakke en zieke Heer,
Niet moeilijk maakt, want ziet zyn Hersenen zyn teer.

FERDINAND.

Mijn Heer, 't is my een vreugd u op de been te vinden.
Gy zyt veel beeter, als ik hoorde van uw Vrinden.

TRYN.

Hoe zou hy beeter zyn, wel dat komt niet te pas,
Hy is veel zieker als hy van te vooren was.

FERDINAND.

Zijn aangezigt staat wel, hy hoeft nog niet te klaagen.

TRYN.

Zijn aanzigt smelt als Was voor 't vuur nog alle dagen,
Het zyn maar Buffels die dat zeggen, kleyn van geest.
Myn Heer is zieker als hy immer is geweest.

MANSHART.

Dat is wel zeeker Tryn, uw oordeel moet ik achten.

TRYN.

Hy eet en drinkt met smaak, hy slaapt geheele nachten

Geruſt, hy gaat en ſtaat, en heeft gezonde leên;
Maar dat belet zijn Ziekte en Krankheit niet, ô neen.

MANSHART.

Zoo is 't ook.

FERDINAND.

Dat 's my leed, maar 't geen my hier doet koomen;
De France Meeſter, Heer, die gy hebt aangenoomen,
Om uw Helena te onderwijzen in die Taal,
Is Ziek, hy zend my hier, op dat niet t'eenemaal,
't Geen zy geleerd had, door zijn afzijn, word vergeeten.

MANSHART.

Gy doet zeer wel mijn Vriend, maar Tryntje laat haar weeten,
Dat hier haar Meeſter is, zeg datze koomen moet.

TRYN.

Dat ik hem by haar bragt mijn Heer, was wel zo goet.

MANSHART.

Ga roep mijn Dochter hier, en doet voort mijn begeeren.

TRYN.

Hy zal uw Dochter Heer, in eenzaamheit beſt leeren.

MANSHART.

'k Zeg doe mijn zin en ga.

TRYN.

Het brabbelen van die Taal,
Die gy toch niet verſtaat, vermeerdert wis uw kwaal.
'k Zal als het vijlen van een zaag zijn in uw ooren.

MANSHART.

Schoon ik ze niet verſtaa, 'k mag 't echter noch wel hooren.
Daar komt mijn Dochter, mijn Helena. Trijntje gaa,
En ziet eens of mijn Vrouw gekleed is, repje draa.
Helena hoor, mijn Kind, die u het Frans komt leeren,
Is Ziek, dit is zijn Vriend, en die zou wel begeeren,
Dat hy u mid'lerwijl in 't Frans voort onderwees.

DERDE TOONEEL.

MANSHART, FERDINAND en HELENA.

HELENA.

O Hemel!

MANSHART.

Hoe mijn Kind, wel gy word bleek van vrees.
Waarom ontſteltgy u?

HELENA.

Ach Vader!

MANSHART.

Wilt niet beeven.
Wat ſcheeld u?

HELENA.

Vreemder zaak en zag ik van myn leeven.

MANSHART.

Hoe dat?

HELENA.

Ik zag te nacht, Heer Vader, in mijn droom,
Daar ik ter dood toe was benard, vol angſt en ſchroom,
Dat zeeker Heer, die daar by toeval was gekoomen,
My reddede uyt gevaar in 't midden van myn droomen,
En dat geleek, dees Heer, hy maald my in de geeſt,
De gantſche nacht is hy niet uyt myn zin geweeſt.

FERDINAND.

Aan wien gy immer denkt in 't ſlaapen of in 't waaken,
Die is gelukkig, of gy kunt het hem licht maaken.
Ik zal gelukkig zijn dat moogt gy vaſt vermoen,
Keurd gy my, om u ooit of hulp of dienſt te doen.

HELENA.

Hoe heeft uw Beeltenis my deeze nacht doen zweeten.
Waar van 't gedenken my onmooglijk kan vergeeten.

VIERDE TOONEEL.

MANSHART, FERDINAND, HELENA en TRYNTJE.

TRYN.

ALwat ik van den Heer Bartrand zei, dat is vals,
Ik heb 't geloogen en ik haal het in myn hals.
Zyn Vader zal met hem u de Visite geeven;
Wat zal uw Dochter met een Man der Mannen leeven!
Wat is't een Kaerel, wel gemaakt, wel't is te ondieft!
Ik heb hem eens gezien, ik ben op hem verlieft.
Zyn aangenaame Taal kwam naauwlyks in myn ooren,
Of 'k wenschte dat ik hem altyt had mogen hooren.
Zoo dra uw Dochter hem zal zien, al was 't haar leet,
Zal zy verlieft zyn, en de Bruyd eer dat ze 't weet.

MANSHART.

Mijn Heer, ay ga niet weg, maar blyf, 'k heb voorgenoomen,
Haar uyt te trouwen en haar Bruygom zal straks koomen
Met zyn Heer Vader, maar zy heeft hem nooit gezien.

FERDINAND.

Myn Heer ik bid u, my zal te veel eer geschien
Van zulk een zaak vol vreugd, zelf oog getuyg te wezen.

MANSHART.

Het is de Zoon van een wys Doctor, waard gepreezen.
Wy sluytent Huwlyk noch van deeze week.

FERDINAND.

Heel goet.

MANSHART.

Zeg dat de meester, die haar Frans leerd, komen moet.
Hy word ter Feest genood.

FERDINAND.

Uw last word waargenoomen.

MANSHART.

En ik verzoek dat gy dan ook zult met hem koomen.

FER-

FERDINAND.

'k Zal niet mankeeren, wyl my werd groote eer gedaan.

TRYN.

Sta breet, maak plaats, daar komt, daar komt de Bruygom aan.

VYFDE TOONEEL.

NARTICOFORUS, BARTRAND, MANSHART, FERDINAND, HELENA, en TRYNTJE.

MANSH. *taft aan zyn muts, maar neemt die niet af.*

MYn Doctor Florentyn heeft my wel ftreng verbooden,
Myn hoofd te ontdekken.

NARTICOFORUS

Heer dat is ook niet van nooden.
Wy Doctors zyn om elk te redden uyt de nood,
't Zy ver dan, dat door ons hun Ziekten wierd vergroot.

MANSHART.

Heer ik ontfang.

NARTICOFORUS.

Ik kom my voor u needer buygen.

MANSHART.

Met vreugde de eer die gy my doet.

NARTICOFORUS.

Om u te betuygen.

MANSHART.

Ik wenfchte wel dat ik.

NARTICOFORUS.

De vreugde ons aangedaan.

MANSHART.

Myn Heer tot uwent met myn Vrou had konnen gaan.

NARTICOFORUS.

Door deeze Vrindfchap.

MANSHART.

Om verzeekering te geeven.

NAR-

NARTICOFORUS.

Van u zoo wenschte ik wel.

MANSHART.

Gy weet hoe Zieke leeven.

NARTICOFORUS.

Onder het getal.

MANSHART.

En hoe die zijn gesteld.

NARTICOFORUS.

Van naast uw Vrinden Heer, voortaan te zijn geteld.

MANSHART.

Ik kan niet anders doen.

NARTICOFORUS.

En u in deeze zaaken.

MANSHART.

Als u te zeggen.

NARTICOFORUS.

Die de Kunst alleenig raaken.

MANSHART.

Dat ik het al zal doen.

NARTICOFORUS.

Zal doen meer als gemeen.

MANSHART.

Om u te doen verstaan.

NARTICOFORUS.

Ik dien u voor elk een.

MANSHART.

Dat ik u Dienaar ben.

NARTICOFORUS.

Zoon met bedaarde zinnen,
Maar wilt u Kompliment wat grasieus beginnen,
Tre toe, myn Zoon, betoon uw yver.

BARTRAND.

Wel ik ga,
Wil ik de Vader ook niet eerst aanspreeken?

NARTICOFORUS.

Ja,

Leg

Leg af uw Kompliment vryborstig, nu tree nader.

BARTRAND.

Mijn Heer, ik groet, ik eer u als mijn tweede Vader.
'k Bemin, 'k erken, ja 'k derft ook zeggen dat ik eer
U moet bewijzen als mijn Vader, ja noch meer,
'k Ben u meer schuldig als van wien ik ben gebooren,
Want de eerste teelde my, en gy hebt my verkooren.
Door 't vaste nootlot wierde ik myn Heer Vaders Kind,
Maar gy maakt my uw Zoon, om dat gy my bemind.
'k Ben daar gedwongen; hier vrywillig aangenoomen.
O tweede Vader! gy zijt de eerste voorgekoomen.
Dat ik zijn Zoon ben, is door 't lichaam maar geweest,
Maar gy maakt my uw Zoon door krachten van uw geest.
Zoo veel de gaaven van de geest zijn meer bevonden,
Dan die van 't Lichaam, zoo ben ik meer verbonden,
Dan deeze Vader, 'k houw dit Zoonschap meerder waard,
Ik offer u mijn zelfs, zoo lang ik leef op Aard.

TRYN.

Die hooge Schoolen zijn hoognodig tot veel zaaken,
Daar ziet men wijzen gek, en gekken wijzen maaken.

BARTRAND.

Maar Vader ging dat wel?

NARTICOFORUS.

Optime.

MANSHART.

Laat ons dra
Mijn Heer begroeten.

BARTRAND.

Maar moet ik ook zoenen?

NARTICOFORUS.

Ja.

BARTRAND.

Schoonmoeder, zulk een naam werd u met recht gegeven,
Om dat de Schoonheid schynt in uw gelaat te leeven.

MANS-

MANSHART.

Het is myn Wyf niet, 't is myn Dochter dat je 't vat.

BARTRAND.

Waar isse dan?

MANSHART.

Ze komt terstond, vertoef noch wat.

NARTICOFORUS.

Zoon maak u Kompliment.

BARTRAND.

Mejuffrouw ik ben eeven
Als 't beeld van Memnon, 't geen wierd stem en spraak gegeeven,
Wanneer 't de alziende zon, sterk straalende bescheen,
Zoo voel ik ook een kracht doorkruypen al myn leen,
Nu dat uw oogen, die twee zonnen, my bestraalen,
Myn tong word los, ik kan onmoog'lyk die bepaalen,
De zonneblom ziet staag de zon in 't aangezicht;
Zoo keert myn hert alleen, naar u myn zon, myn licht.
De Leidstar van myn heil. Ontfang myn offerhanden,
Myn hert zal op 't Altaar uwes Schoonheids eeuwig branden.
Dat hert, dat dan zyn roem en glory vinden kan,
Als ik my noemen mag, uw Minnaar en uw Man.

TRYN.

Dat's kennelyk en klaar, en niet te wederleggen,
Al wie Studeert, die leert moy denken en moy zeggen.

MANSHART, *tegens Ferdinand.*

Wat dunkt u daar van Heer!

FERDINAND.

't Is een verstandig man,
Zoo hy zoo Doctoreerd gelyk hy spreeken kan,
Zal 't vreugden zyn, zyn Pasjent te zyn.

TRYN.

Bove maaten;
Zoo hy zyn Zieken zoo geneest als hy kan praaten.

MANSHART.

Kom, kom, geen tyd verzuymt, geeft stoelen by der hand.

Heer

Heer Narticoforus, en gy mijn Heer Bartrand,
Zet u, zet u ter neer, Heer Doctor een goet teeken,
Elk ſtaat verwondert die uw Zoon heeft hooren ſpreeken,
Mijn Dochter zelfs ſtaat ſtom, gelijk een roerloos beeld,
't Is uw geluk, dat gy die Jongen hebt geteelt.

Narticoforus.

Dat ik zijn Vader ben, mijn Heer, dat kan niet raaken.
Hy heeft wat anders dat my kan gelukkig maaken.
Al wie hem kent, kent hem geenſints voor zot of mal,
Maar vry van alle kwaad, vol goetheid, zonder gal.
Daar is geen vuur in als in veele jonge bloemen,
Noch zijn verſtant is ook niet vlug om van te roemen:
Maar 't is een Jongman, die bepaald is van verſtand,
Hy draagt zijn luſten en zijn wijsheid in zijn hand.
Toen hy een Kind was wiſt ik dat te Profeteeren,
Hy liep ruym twaalef Jaar om 't A, B, C. te leeren.
Ha dacht ik, dat is goet, een Boom die langſaam waſt,
Draagt vaak de beſte vrucht, dat maakt de wortel vaſt.
Daar is meer tijt van doen, om in het Staal te ſchrijven,
Als in het zachte zand, maar 't zal weer langer blijven.
Hy heeft tot Leyden geſtudeerd by dag en nacht,
Gelijk het Yzer dat tot buygen word gebragt,
Door ſtaadig ſmeeden, zoo heeft hy hem door ſtudeeren,
Bekwaam gemaakt, om hem te laaten Promoveeren.
De Medicijnen zijn hem reedelijk wel gelukt.
De reegels van de Kunſt zijn hem in 't hoofd gedrukt.
Hy diſputeerd zoo ſnel, en redeneerd zoo krachtig,
Dat wie'er oponeerd, die maakt hy leugenachtig.
De reeden waar door hy verdiend noch meerder gunſt,
Is, dat hy de oude volgt, als ik doe, in de Kunſt.
Die de ommeloop van 't bloed nu anders willen leeren,
Daar lacht hy me, en derft daar tegen diſputeeren.

Bartrand.

De omloopers met het bloed die heb ik vaſt gezet,
Met deeze Teezes, ha! die toont het wonder net.

'k Zal die met uw verlof uw Dochter offereeren,
Als de eerſteling van myn verſtand, en myn ſtudeeren,
Die ik haar ſchuldig ben.

HELENA.

Dat huysraad is, myn Heer,
My heel onnodig, ik verſtaa 't niet, daar is 't weer.

TRYN.

Kom, kom, geef hier, geef hier, ik zal het printje plakken
Daar elk het zien zal, die gemakkelyk wil kakken.

BARTRAND.

't Verzoek Mejuffer doe my de eer aan, kan 't geſchien,
Kom, hoe ik menſchen kan ontleeden, toch eens zien.
Een Vrouwe lichaam zal ik Anatomizeeren.
Gy moet het zien, ik zal daar over Harangueeren.

TRYN.

Dat zal vermaakelyk te zien zyn, ſchoon en raar,
Daar 's de Komedie maar een kreng by, is 't niet waar?

MANSHART.

Myn Heer, meent gy uw Zoon ook naar het Hof te ſtuu-(ren,
By Prins of Koning, want daar leert men groote kuuren.

NARTICOFORUS.

Neen, onze Kunſt gelukt by groote zelden wel,
Want groote willen voort als op een ſprong en ſtel
Geneezen zyn, maar hoor, den Burger die kan geeven,
Waar door een Doctor vry kan zonder opſpraak leven,
Ik volg de ſlenter by den Burger en niet meer,
Gelaaten, gepurgeert, gezweet, daar hebjet Heer.
En volgt de dood dan, 't word het nootlot toegeſchree-
ven,
Een Koning wil dat hem de Doctor lengt het leeven,
Of anders ſchreeuwt men hem uyt voor een moorde-(naar.

MANSHART.

Wel dat is onbeleeft, hoe zoud gy Heeren haar
Het leeven rekken of geneezen, watte gekken,
Gy gaat by Zieken, om Viſitens, loon te trekken,
Haar raad te geven en dan heb jy 't al gedaan.
't Mag met de Zieken dan, zoo als het wil, vergaan.

NARTICOFORUS.

Dat is zoo, hoor, ik volg de fleur by al myn Kranken,
Die fterft verwyt het nooit, die op komt mag bedanken.

MANSHART.

Taal-meefter toon wat aan mijn Dochter is geleerd.

FERDINAND.

Dit Paftorel heeft zy van daag getranflateerd,
Uyt Frans in Duyts, men hoord'er twee te zamen fpreeken.
Het is een Herders Spel, vol fijne Minne-ftreeken.

MANSHART.

Zeg ons den inhoud, op dat elk het beeter vat.

FERDINAND.

't Is van een Herder die in diepen aandacht zat.
Hy zag een Herders Spel, dat hem zeer koft behaagen,
Maar wierd geftoord, door dien hy deerlijk hoorde klaagen,
Hy keerd zich om, en ziet een Herderin in laft,
Door vuyle woorden, van een ongebonden gaft.
Hy neemt het voor haar op, gelijk ook alle mannen
Verplicht zijn over al haar krachten in te fpannen,
Om 't Vrouwelijk geflacht, uyt allerhande noot
Te redden, ja al waar 't met prijkel van de dood.
Als hy de booswicht had verjaagd en ftraf gegeeven,
Sprak hy de Herderin, die door die fmaat gedreeven,
Vaft traanen uyt haar oogen perfte, die vol glans,
De Zon verbeelden aan des Hemels Opper-trans.
Ach! zey hy, met een zucht, zoude ik u niet verdedigen?
Ha booswicht, ha Barbaar, dorft gy dit beeld beleedigen?
Waar vind men zulk een hert ontmenfcht en zoo verfteent,
Dat deeze traanen ziet, zich niet tot traanen weend.
Hy ftuyte voort de loop dier traanen op haar kaaken.
Zy die aan dankbaarheid haar niet wou fchuldig maaken,
Verzuymt geen tijt om hem te danken, wyl een gloed,
Uyt haar bekoorlijk oog doorftraald zijn teer gemoed:
Hy lag als in een beemt, door zuchten, minnelonken,

Van dat aanminnig beeld, vol welluſt, als verdronken.
Elk woordje datze ſprak, en yder tedere zucht,
Doorgriefde hem het hert, hy vong die zoete lucht,
En ſprak, volmaakte beeld, bevallig en aanminnig,
Daar's geen gevaar zoo groot, noch geen geweld zoo vinnig,
Dat ik ontzie, ik lee voor u de zwaarſte pijn,
Om van u dankbaar beeld maar eens belonkt te zijn,
Zy nam haar afſcheid, zy vertrok op deeze klagten,
En liet hem toen alleen verzeld met zijn gedachten.
Hy draagt door de eerſte maal van haar te zien, meer ſmert,
Als meenig Minnaar door veel Jaaren in zijn hert.
Op haar vertrek, ſchijnt hem haar afzijn al te dooden,
Haar weer te ſpreeken wierd hem ſcherpelijk verbooden,
Hy zuchte, ſprak, helaas! die ik zoo weinig tijd,
Gezien heb, met vermaak, raak ik voor eeuwig kwijt.
Hy ſpant zijn krachten in, om haar maar eens te ſpreeken,
Maar haare kluyſters zijn met liſt, noch kracht te breeken,
Dies port zijn Minnevlam hem aan tot dit beſluyt,
De Herderin te doen verzoeken tot zijn Bruyd,
Dat zy hem toe ſtaat, in een brief, aan hem geſchreeven;
Maar in die zelve brief, doet zy hem kennis geeven,
Hoe dat haar Vader had beſlooten, vaſt gezet,
Haar, aan een ander, na de Vaderlijke Wet,
Die zelve dag, haar in haar weerwil te doen trouwen.
Bedenk eens in wat angſt, wat hertzeer, wat benouwen
Die Herder was, hoe hy vol ſchrik gepijnigt werd,
Hem drukt een heele berg vol rampen op zijn hert.
Hy kan dat denkbeeld nooit uyt zijn gedachten krijgen,
Van dat een ander maakt zijn Herderin zich eygen.
Dat hy gedoogen zal, hoe dat bekoorlijk beeld
Omhelſt word en gekuſt, gevleyt word en geſtreeld;
Zijn tochtig hert geſtelt om geen gevaar te vreezen,
Beſluyt, die zelve dag, by haar in huys te weezen.

De

De Minneluſt ontdekt voor hem gelegentheid,
Die hem de toegang tot zijn Herderin bereid,
Om in dit noodgeval, zelf uyt haar mont te hooren
Haar uytſpraak, en wat lot zy voor hem had beſchooren.
Hy gaat daar, en bevind, al wat hy had gevreeſt,
Ja al de toeſtel wierd bereid van 't Bruylofts Feeſt;
Hy zag de onwaardige zijn Mede-Vreijer komen,
Die door haar Vaders drift, wierd waardig aangenoomen.
Die zeegepraalend reets de zachte zy bekleed,
Van 't ſchoonſte Schepzel, dat hy op de waereld weet,
Die hy als winnaar met een nijdig oog begluurde,
Vol bitt're haat, 't was vreemt dat hy hem noch beſtuurde.
Dit Schouwſpel deed zijn borſt opzwellen, die de Min,
Aanprikkelde tot wraak, hy kon zijn Herderin
Maar met zijn oogen, zijn gedachten laaten weeten.
Doordien haar Vader was dicht aan haar zy gezeeten:
Doch eynd'lijk ſtapt hy ſtout verby die hinderpaal,
En ſpreekt zijn hert uyt in deez' minnelijke Taal.

Ach! Filis ach! ontdek my uw gedachten,
Al lang genoeg, mijn ſmert is veel te groot,
U Tirſis bid, wil zijn lijden verzachten,
Maak dat ik leef, of geefme een korte dood.

Nu is 't u beurd, nu moet gy antwoord geeven,
Daar is 't Tranſlaat, 'k hebt voor u uytgeſchreeven.
Zijt gy nu Filis, ik zal Tirſis zijn, begin.
Heer let aandachtig op de ſtreeken van de Min.

HELENA.

Ach Tirſis! ziet mijn lijden uyt mijn oogen,
Ik zit als gy met een zoo wreev'le zin.
Ik heb om meer te zeggen, geen vermoogen,
Als Tirſis, zijt verzeekert van mijn min

MANSHART.

Dat wiſt ik niet, kan zy zoo Tranſlateeren
Van Frans in Duyts.

FERDINAND.

Ja, dat kom ik haar leeren,
'k Leer haar noch meer, gelyk gy hooren zult.
Hebt met vermaak een weinig maar geduld.

Helaas, nu my het al schynt te verdrukken,
Derf ik zo veel niet hoopen, zonder smert?
Van dat het my, mijn Schoone, zal gelukken,
Dat gy my geeft een Woonplaats in uw hert.

HELENA.

Ach Tirsis! weet, ik moet u eeuwig minnen,
Of anders zou mijn mond mijn hert verraan.

FERDINAND.

O woorden vol, vol Honingraad van binnen,
Maar Tirsis zacht, heb ik ze ook wel verstaan?
Ach Filis! laat uw Tirsis noch eens hooren
Die woorden, daar gy my het hert me grieft.

HELENA.

Zijt doch gerust, 'k heb u alleen verkooren,
Uw Filis is op u alleen verlieft.

FERDINAND.

Ha Filis! wilt die woorden noch eens spreeken.

HELENA.

Hoor Tirsis, ik bemin u maar alleen.

FERDINAND.

O woorden! die mijn minnenyd verbreeken,
Ey Filis spreek, ey spreeker anders geen.

HELENA.

't Is Filis vreugd, haar herte blood te leggen,
En hondert maal te melden haare trouw.
Ik wensch myn tong nu anders niet kon zeggen,
Als Filis blyft van nu af Tirsis Vrouw.

FERDINAND.

Regeerders van Aard, Hemel ende Baaren.
Gy Koningen, zoo machtig en vermaard,
Al uw geluk is niet om te eevenaaren,
Naast mijn geluk, want dat is meerder waard.

O neen,

O neen, 't gezigt van die ſtaat te vreezen
Het byzijn van mijn Mede-Minnaar hier,
Belet my de gelukkigſte te weezen.
Dies brande ik noch in een verſlindent vier.

HELENA.

Ach Tirſis, ach! zult gy mijn trouw verdenken,
Maakt u ontruſt een Minnaar, die ik haat?
'k Verzeeker u, ik zal aan niemant ſchenkken,
Dat hert, dat voor mijn Tirſis open ſtaat.

FERDINAND.

Denk Filis aan uw Vader en zijn krachten,
In weerwil zal hy u doen minnen.

HELENA.

Neen,
Neen Tirſis, 'k wil de dood veel eer verwachten,
Als dat beſluyt toe ſtemmen, zijt te vreen.

MANSHART.

Wat zey de Vader toen?

FERDINAND.

Die deed niet als wat vraagen.

MANSHART.

Dan was 't een groote gek, ik zou my anders draagen.

FERDINAND.

O Liefde!

HELENA.

O trouwe Min!

MANSHART.

Geef die Comedie hier.
Daar ſteekt geen ſtichting in, kom geef my dat papier.
Die Herder Tirſis is wel onbeſchoft in 't Vryen,
En Filis is een Pry, ik zou haar ſtraf doen lijen,
Indien 't myn Kind was, maar wat ſtaater op dit blad,
Hoe is dit ſchrift? het is bekrabbeld en beklad.
Waar zyn die woorden hier?

FERDINAND.

Hoor, dat was haar begeeren.
Zy wil de France Taal kort door karakters leeren.

MANSHART.

Vertrek, dat Herders Spel is ſtrijdig met de deugd,
't Geeft buytenſpoorig, een kwaad voorbeeld aan de Jeugd.

FERDINAND.

Ik dacht dat Ely-ſpel zou u ſtof tot blijdſchap ſchaffen.

MANSHART.

Het mocht de booze, ik zou eer zulke dingen ſtraffen.
Daar komt mijn Huysvrouw aan.

ZESDE TOONEEL.

MANSHART, NARTICOFORUS, BARTRAND, HELENA, ANNA, TRYN.

MANSHART.

Monceur, dat is de Zoon Van Narticoforus.

BARTRAND.

Mevrouw, wat zijt gy ſchoon!
Schoonmoeder, zulk een naam is u met recht geſchonken,
Elk ziet de Schoonheid op u roode kaaken pronken.

ANNA.

Mijn Heer, ik ben verheugd dat ik u zie.

BARTRAND.

Maar hoor,
Gy zijt gelijk een beeld, uw voorhoofd zonder voor....
Maar zagt, uw komſt, Mevrouw, heeft mijn konſept verbrooken,
't Is my vergeeten, waar van heb ik daar geſprooken?

NARTICOFORUS.

Zoon, wilt dat ſpaaren tot gy ruymer zijt van geeſt.

MANSHART.

Ik wenſch mijn Huysvrouw dat gy flus hier had geweeſt,
Gy had een Cicero gehoord.

TRYN.

Na dat ik reeken,

Gy

Gy had het ſteene Beeld van Memnon hooren ſpreeken,
De tweede Vader en de Zonneblom gezien.

MANSHART.

Hoor Dochter, geef uw hand, want ik kom u gebieden,
Dat gy de Heer Bartrand zult voor uw Man verkiezen.

HELENA.

Ik Vader?

MANSHART.

Ja, kom voort, men moet geen tijd verliezen.

HELENA.

Hoe, zoo ten eerſten? ey, zoo haaſtig niet Papa,
Geen eerbre Juffrouw zeid zoo licht ten eerſten Ja;
Maar door verkeering leert men eerſt elkaar recht kennen.

MANSHART.

Eerſt trouwen, dan zal 't veel vermaakelijker wennen.

HELENA.

Een wederzijdze min moet voorgaan, of de trouw
Is onvolmaakt, dat baard veel ramp aan Man en Vrouw.

BARTRAND.

Wat my belangt, het is onnoodig meer te wachten.

HELENA.

Zijt gy zoo haaſtig Heer? ik niet, 'k wil niet verachten
Uwe goe genegentheid tot my, maar weet, mijn min
Heeft tot u noch in 't minſt genomen geen begin.

MANSHART.

Een Juffers liefde moet nooit voor het trouwen koomen.

HELENA.

Ik bid u geef my tijd?

MANSHART.

De tijd dient waargenoomen.

HELENA.

Hoe Vaderlief, wilt gy dat ik uw oudſte Kind,
In weerwil van mijn hert, my aan de boejens bind
Van de onverbreekb're trouw, indien mijn Heer wil weezen
Een eerlijk Man, moet hy voor zulk een Huysvrouw vreezen.

Die tegens haaren dank hem tot haar Bruygom nam,
Is dat niet waar?

BARTRAND.

Nego conſequentiam.
Mejuffer hoor, ik kan wel eerlyk zijn en leeven,
Met u in de Echt, als u, uw Vader my wil geeven.

HELENA.

Te dwingen tot de min, heeft de alderminſte ſchyn,
De Liefde lyd geen dwang, die moet vrywillig zyn.

BARTRAND.

Veel oude lieten met haar wil haar Dochters ſchaaken,
Om haare kuysheid dan daar door bekent te maaken.

HELENA.

Laat de oude, de oude zyn, wy zijn hier niet van't oud.
't Is nu geen oneer dat een jonge Juffer trouwt
Met een die haar behaagt, al laat zy haar niet ſchaaken,
Geen oudheid, maar 't gebruyk, maakt wettig veele zaaken.
Zoo gy oprechte trouw en liefde tot my draagd,
Zoo wil, als ik wil, en doe al wat my behaagd.

BARTRAND.

Ik zal, behalve dat myn liefde zoude krenken.

HELENA.

Een Minnaar die oprecht bemind, doet niet als denken,
Hoe hy zijn wil beſt in de handen ſtelt van haar,
Die hy bemind.

BARTRAND.

Maar hoor, diſtinguo, het is waar,
Zoo veel zijn eygendom niet aangaat, vat de zaaken,
Quod cedo, maar wat dat zyn eygendom mag raaken,
Nego.

TRYN.

jy bent het kwyt, hy komt van 't hooge School,
Hy zal 't met woorden van u winnen, of ik dool.
Maar waarom laat jy jou ook zoo onrek'lijk vinden,
Daar hy u door de trouw aan 't Doctoors Gild wil binden.

ANNA.

Een and're Vrijer maalt haar moog'lijk in de zin.

HELENA.

Als dat zo was, Mevrouw, wat kwaat steekt daar toch in?

ANNA.

Papa Lief, ik zou haar niet dwingen om te paaren,
Maar ik zou haar, in 't kort, het Klooster doen bewaaren.

HELENA.

Ik kan de goedheid, die gy voor my hebt, verstaan.
Maar 't geen gy Vader raad, word altijd niet gedaan.

ANNA.

Al wat de Vader wil, dat moet het Kind behaagen.

HELENA.

De laften zijn bepaald, die Kinders moeten draagen.

ANNA.

Uw meening is dat gy wilt trouwen, maar met een
Die u behaagt, niet waar?

HELENA.

O ja, met anders geen.
Zoo Vader, na mijn zin, my meent geen man te geeven,
Zoo hoop ik dat hy my niet zal in de Echt doen leeven.
Met zulk een die ik ganfch onmoog'lijk minnen kan;
Geen Vader mach zyn Kind, zoo dwingen aan een Man.

MANSHART.

Mijn Heeren, ik verzoek, wilt my dit doch vergeeven.

NARTICOFORUS.

Dat is onnoodig, want daar is noch niets misdreeven.

HELENA.

Ik wil een man oprecht beminnen, niet in fchijn,
En eer ik trouw, wil ik daar van verzeekert zyn.
Daar trouwender om maar alleen te zyn ontflagen
Van de Ouders wetten, die haar laftig zyn te draagen.
Ook zynder die alleen maar trouwen om het goed,
Om rijk te worden, maar ik zeg al wie dat doet,
Verkoopt zyn lijf om geld; daar zynder ook die trouwen,
Om prachtiger te gaan, en grooter Staat te houwen.

Ook

Ook zijnder die alleen maar trouwen om de zwier,
Om dies te vrijer zonder opſpraak het pleizier
Van al de waereld te genieten, zulke vrouwen
Verſcheeld het weinig aan wat mannen datze trouwen.

ANNA.

Gy valt nu ſpraakzaam, maar wat hebje daar me voor?

HELENA.

Ik geef maar antwoord op het geen ik zie en hoor.

ANNA.

Uw onbeleeftheid is onmoog'lijk te verdraagen.

HELENA.

Gy zoud wel wenſchen dat ik ſtout ſprak, om te klaagen,
Maar dat geluk zal u Mevrouw nu niet geſchien.

ANNA.

Ik heb geen ſtouter noch geen boozer Kind gezien,
Als gy zijt.

HELENA.

Hoor Mevrouw, gy komt u zelf maar kwellen,
Zeg wat u luſt, gy kunt my daar door niet ontſtellen.

ANNA.

'k Zeg door u ſtoute bek, gy onverdraag'lijk zijt.

HELENA.

Dat 's vruchteloos, ik wil nu wijs zijn, tot u ſpijt.
Maar om u verder tot geen gramſchap te verwekken,
Zal ik met dat gy hier gehoopt had gaan vertrekken.

Binnen.

MANSHART.

Helena, 'k geef u noch vier daagen, en niet meer,
Om te verkiezen of gy trouwen wilt dien Heer,
Of datge in 't Klooſter wilt voleyndigen uw daagen.
Stel u geruſt, mijn Heer, gy zult haar haaſt behaagen.

ANNA.

Het valt my moey'lijk Lief van u ook weg te gaan.
Maar 'k heb een boodſchap die noodſaak'lijk diend gedaan.
Maar zijt verzekert dat ik ſpoedig weer zal koomen.

MANS-

MANSHART.

Zeg aan Notaris Pronk, 't geen hy heeft me genomen,
Dat hy dat opmaakt.

ANNA.

Wel Monceur, dat zal geschien.
Vaar wel Papa Lief, ik hoop u haast weer te zien. *Binnen.*

MANSHART.

Vaar wel, mijn Schoone, ha! dat is een Vrouw der Vrouwen,
Haar trouwe liefde doet my 't leven noch behouwen.

NARTICOFORUS.

Wy zullen ook, mijn Heer, vertrekken.

MANSHART.

Eer gy gaat,
Zoo zeg my, hoe het met mijn ziekte nu doch staat?

NARTICOFORUS

Bartrand neem de and're hand, ik leen aandagtige ooren,
Om uw wijs oordeel van mijn Heer zijn pols te hooren.
Quid dicis.

BARTRAND.

Dico. Dat die pols, het kan niet mis,
De pols is van een man, die niet gezond en is.

NARTICOFORUS.

Heel goet.

BARTRAND.

Se staat, se staat al vry, al vry stijfachtig,
Om niet te zeggen stijf.

NARTICOFORUS.

Dat raadje wel waarachtig.

BARTRAND.

Ze stoot weerom.

NARTICOFORUS.

Zoo is 't.

BARTRAND.

Ze huppelt heen en weer.

NARTICOFORUS.

Dat 's recht.

BAR-

BARTRAND.

Pareuchyma, de mild die doet u zeer.

NARTICOFORUS.

Optime.

MANSHART.

Florentijn zey dat al mijn gebreeken
Niet in de mild, o neen, maar in de leever ſteeken.

NARTICOFORUS.

Pareuchyma dat is het een zo wel als 't aar,
De lever en de mild' die leggen by elkaar,
En zijn door buurſchap zoo medogent met elkander,
Dat zoo der een lyd, voor zoo lijd ook ſtraks den ander.
Beveeld den Doctor u niet dagelijks gebraad
Om te eeten?

MANSHART.

Neen, mijn Heer, als ik doe na zijn raad,
Eet ik gekookte koſt.

NARTICOFORUS.

Gezooden of gebraaden,
Dat is al eeven veel, hy komt u 't beſte raaden.

MANSHART.

Maar hoe veel korlen zout vereyſt een Ey, mijn Heer?

NARTICOFORUS.

Maar zes, of acht, of tien, of twalef en niet meer.
't Getal moet even zijn, of 't zou kwaad voetzel geeven.
Maar met de pillen moet het altijd zijn oneven.

MANSHART.

Tot weder ziens mijn Heer, gy hebt hier nu gedaan.

BARTRAND.

Vaar tweede Vader wel.

NARTICOFORUS.

Vaar wel, mijn Heer, wy gaan.

ZEVENDE TOONEEL.

MANSHART en ANNA.

ANNA.

PApa, Helena ſtond daar met een man te praaten,
Maar toen hy my zag, heeft hy haar terſtond verlaaten.

MANSHART.

Een man, een man, is 't waar? Mama Lief kan 't geſchien?

ANNA.

Alet, uw Dochter, heeft hem neevens my gezien.
Die was ook by haar, gy kund haar eens ondervraagen.
Binne.

MANSHART.

Zend haar by my. Heeft zy haar daarom zoo gedraagen?
Ha, dat zal de oorzaak zijn van dat zy haare hand,
Niet uyt wou ſteeken om te trouwen met Bartrand.

ACHTSTE TOONEEL.

MANSHART en ALET.

ALET.

KAn ik Papa Lief nu in 't een of 't aar behaagen?
Mama zy dat Papa my yets hadde af te vraagen?

MANSHART.

Kom hier en ſlaa uw oog eens op my, zie my aan,
Kunt gy Alet, wat gy my zeggen moet, niet raan?

ALET.

Ik wil Papa Lief om uw zickte te verlichten,
Zoo wel wat ſprookjens of wat raadzeltjens verdichten.

MANSHART.

Daar vraag ik u niet na, weet jy niet anders?

ALET.

Neen.

MANS-

MANSHART.

O jou flimptrijtje, o jy, jy weet wel wat ik meen.
Zie dat klein pinkje, dat en kan je niet bedriegen.
Zeg op al watje weet, maar maakme niet te liegen.

ALET.

Vergeef het my Papa.

MANSHART.

Gehoorzaamt dan.

ALET. Ik zal.

MANSHART.

Heb ik u niet belaſt, dat gy my al en al,
Wat gy maar zaagt, aan my voort kennis zoude geeven.

ALET.

O ja.

MANSHART.

Bedenkje wel, heb jy dan niet misdreeven?

ALET.

O neen Papa, ik zeide u altijd wat ik zag.

MANSHART.

Kom zeg, wat zagje van je Zuſter deze dag.

ALET.

Ik zag niet.

MANSHART.

Niet.

ALET.

O neen!

MANSHART.

Kom, kom, ik wil u zweeren,
Dat deeze gard van daag u noch zal klappen leeren.

ALET.

Och! och! Papa Lief, och!

MANSHART.

Kom jou geveinſde pry.

ALET.

Mijn liefſte Paatje Lief.

MANSHART.

Zal jy zoo liegen, jy.

ALET.

ALET.

Ik bid u Paatje Lief, ey wilt het my vergeeven,
Ik zal 't niet weer doen, 'k zal 't niet weer doen van mijn leeven.
Gena Papa. Maſeur die had het my verboon.

MANSHART.

Alet, de gard alleen maakt deeze misdaad ſchoon.

ALET.

Gena, gena, gy zult, gy zult het alles weeten.

MANSHART.

Neen, eerſt gegeezelt, want dat mocht ik aars vergeeten.

ALET.

Mijn zoete Paatje Lief, gena, gena, gena.

MANSHART.

Ik zal genadig zijn, maar voel eerſt hoe ik ſla.

ALET.

O my! ô my! ik ſterf, ey my. *Zy legd als dood.*

MANSHART.

Wat wil dit weezen?
Sta op Alet, ſta op, och ik begin te vreezen.
Aletje Lief, mijn Kind, kund gy my niet verſtaan.
Ik ongelukkige, ik, ach! wat heb ik gedaan.
Vervloekte gard moeſt gy mijn jongſte Dochter dooden.
Barbaar, wreedaardige, 'k heb u niet meer van nooden.

ALET.

Papa, ey ſchrey niet meer, ik ben pas hallef dood,
De ſchrik is over, uw Aletje heeft geen nood.

MANSHART.

Kom, myn kleyn kleutertje, 'k zal u dat nu vergeeven,
Zoo je my alles zegt, wat datter is bedreeven.

ALET.

'k Beloof het u Papa.

MANSHART.

Dat jy jou niet bedriegt,
Dit pinkje weet het al, maak datje maar niet liegt.

ALET.

Maar zeg het tog niet aan mijn Zuſter.

MANSHART.

Wil beginnen:
Ik zal 't niet zeggen.

ALET.

Hoor Papa, hoor, ik kwam binnen
In 't kamertje van ons Heleen, daar was een Heer,
Ik vraagde wie hy was, hy zey my, kind ik leer
Uw Suster Frans.

MANSHART.

Hier leyd den haas. Laat hooren.

ALET.

Toen kwam mijn Suster in vol gramschap en vol tooren.
Zy zey, ga heen, ga heen, vertrek, ik bid u ga,
Of by myn Vader raak ik heel in ongena.

MANSHART.

Wel ging hy?

ALET.

Neen, zy kon hem zoo niet kwijt geraken.

MANSHART.

Wat zey hy?

ALET.

O hy sprak van honderd fraije zaaken.

MANSHART.

Wel wat nog meer?

ALET.

Maar hoor, hy zey haar dit en dat,
Ja dat hy haar zoo lief, gelijk zijn zelve had.
Ook zey hy, dat zy was de schoonste van den landen.

MANSHART

En toen?

ALET.

Toen knielde hy en kuste haare handen.

MANSHART.

Wat meer?

ALET.

Toen kwam Mama vlak voor de kamer staan.

MANS-

MANSHART.

Wat deed hy toen?

ALET.

Papa, toen is hy weg gegaan.

MANSHART.

Maar zag jy anders niet?

ALET.

O neen, ter goeder trouwen.

MANSHART.

Jy hebt noch wat gezien, dat heb jy digt gehouwen.
Myn pinkje weet het, maak dat jy my niet bedriegt.

ALET.

Dan zeg ik Paatje Lief, dat jou kleyn pinkje liegt.

MANSHART.

Pas op, ik waarschou u.

ALET.

Papa, 'k heb niet verſweegen
Al wat ik wiſt, daar heb jy kennis van gekreegen. *Binnen.*

MANSHART.

Wel, wel, wy zullen zien, pas op, gy moogt wel gaan.
Wat wortme al moeilijkheit en onruſt aangedaan.
Daar elk geſtadig my de herzens me komt krenken.
Ik heb geen tijd om aan mijn kwaalen eens te denken.

NEGENDE TOONEEL.

MANSHART en BOUDEWYN.

BOUDEWYN.

HOe gaat het Broeder u?

MANSHART.

Ach Broeder Boudewijn!
Och ik ben heel niet wel, vol ziekte, ſmert en pijn.

BOUDEWYN.

Hoe Broeder, heel niet wel?

MANSHART.

Ik ben zoo vol gebrecken,

Ik ben zoo flauw, zoo swak, ja ik kan nauwlijks spreken.

BOUDEWYN.

O dat is moeyelijk, ik kwam hier om eens van
Een Huwelijk met u te spreeken, 'k weet een Man
Voor Nicht Helena.

MANSHART.

Broer, ik wil van haar niet hooren,
Dat stoute stukke vlees verdient mijn haat en tooren,
Die Voddemoer, die Pry, die Hoer na allen schijn,
Zy zal in 't Klooster, of ik zal geen Manshart zijn.

BOUDEWYN.

't Gaat wel, ik ben verheugd, gy neemt weer toe in kragten.
Mijn aanspraak komt uw pijn en lijden wat verzagten.
Wy sullen sus daar van wel spreeken met meer klem.
Ik breng die Juffer mede, om door haar zoete stem,
Al uw melankoli zoo wat te diverteeren,
'k Zal u meer goet doen als dry Bagotijns klisteeren.

MANSHART.

Ik moet op mijn gemak, ik ben wat teer van oor;
Het zal ook best zijn, dat ik haar van verre hoor.

ZANG.

IK zing van de Liefde, die 't al heeft bewoogen,
En zijn groot vermogen.
Ik zing
Zijn vermogen.
Het beste op aarde is Liefde, en ook haar zoete vreugd,
Geen eer, hoe verheven,
Noch Rijkdommen, geven
Dat de Liefde geeft,
Daar het al door leeft.

Ouwe kouwe Grysaards, denk eens aan uw jonge tijd,
Gunt uw Kinders ook de vreugd,
Die zoo zoet was in uw jeugd,
Ouwe Grysaards, wie gy zijt,
Denk eens aan uw jonge tijd,
Eer de Liefde 't u verwijt.

DER-

DERDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

Manshart, Boudewyn en Tryntje.

Boudewyn.

Die Zang, Heer Broeder, zal u meerder refrisseeren,
Als tien Purgatien of kladdige Klisteeren.

Manshart.

Een goe Purgatie, Broer, is goed, die maakt my fris.

Boudewyn.

En my dunkt dat de Zang voor u veel beeter is.
Laat ons nu spreeken van 't geen ik had voorgenomen.

Manshart.

Ik bid u wacht wat, Broer, ik zal haast weder komen.

Tryn.

Mijn Heer, wel gy vergeet uw stok, wat gaat u aan,
Terwijl gy zonder stok onmogelijk kunt gaan.

Manshart.

Gy hebt gelijk, kom ras, dat had ik schoon vergeeten,
Jy moet gestadig, dat ik Ziek ben, my doen weeten.

TWEEDE TOONEEL.

Boudewyn en Tryntje.

Tryn.

Heer Boudewijn, hebt gy geen deernis noch smert
Met uw lief Nichje, zult gy dat jong jeugdig hert
Zoo aan de driften van haar Vader overgeeven?
Die haar met die zy haat wil in den Echt doen leeven.

Boudewyn

Ik moet bekennen toen my eerst ter ooren kwam,
Dat malle Huwlijk, wierde ik moeilijk, valsch en gram.
Ik zal niet rusten, maar met list en kracht voortzetten,

De hinderpaal die haar dat Huwlijk zal beletten.
'k Heb hem van Ferdinand ook reets geſprooken, Trijn,
Hy leend geen ooren, daarom zal het noodig zijn,
Dat wy Bartrand, die gek, eerſt haatlijk by hem maaken.
Maar daar is werk aan vaſt eer wy daar toe geraaken.

TRYN.

't Is waar, uw Broer blijft vaſt op zijn gevoelen ſtaan;
Maar ik heb yets bedacht en daar door zal het gaan,
Indien het wel gelukt.

BOUDEWYN.

Maar zeg wat zal dat weezen?

TRYN.

'k Zal van die zotterny hem in het kort geneezen?
Ik heb bedagt daar moet een and're Doctor zijn,
Die ſtrijdig in de Konſt is met Heer Florentijn,
Die ik het alles zal ontdekken, die zal maaken,
Dat Doctor Florentijn haaſt uit zijn gunſt zal raaken.
Als hy als Doctor hier zal dienen, dan zal 't gaan,
Wie weet of het geluk ons zelf niet by zal ſtaan.
Maar eer hy hier komt, die 'k daar toe heb gekooren,
Zal ik my zelf voor eerſt als Doctor laaten hooren,
't Zal zulk een pots zijn.

BOUDEWYN.

Maar, hoe durfje dat beſtaan?

TRYN.

'k Durf wel wat anders doen. Maar daar komt uw Broeder aan.

DERDE TOONEEL.

MANSHART en BOUDEWYN.

BOUDEWYN.

HEer Broeder, 'k heb een beede, eer wy van onze zaaken
Noch ſpreeken.

MANSHART.

Wat is dat?

Bou-

BOUDEWYN.

't Zal uw geduld meeſt raaken.
Hoor met geduld toch wat ik zeggen zal.

MANSHART.

Heel goet.

BOUDEWYN.

Vlieg ook niet op als gy gemeenlijk wel doet.

MANSHART.

Wel dat beloof ik u.

BOUDEWYN.

Ook dat gy op mijn vraagen,
U heel zagtmoedig en gemaatigt zult gedraagen;
En ook ordentelijk antwoorden op mijn reên.

MANSHART.

Waar toe die voorwaarde, ik ben daar wel meete vreê.

BOUDEWYN.

Van welk een booze geeſt word Broeder toch gedreeven,
Die hem zijn kind dwingt aan een Doctor uit te geven.

MANSHART.

Van zulk een geeſt, die my verklaaren komt, hoe dat
Elk in mijn Huis moet doen, zoo als ik alles vat.

BOUDEWYN.

Een Doctor, dat zal zijn een moorder van uw leeven,
Die u om al u goed haaſt te erven zal vergeeven.

MANSHART.

Niet beter voegt my als een Doctor onder dak.
Myn Dochter hoorde ook, om haar Vaders ongemak,
Vrywillig Heer Bartrand te kiezen, ja verzeeker.

BOUDEWYN.

Uw tweede Dochter geeft gy dan licht een Apteeker.

MANSHART.

Wel waarom niet, ik meen dan had ik wel gedaan.

BOUDEWYN.

Ik zweer u Broer, ik kan de grillen niet verſtaan,
Gy hoord voor Doctors en Apteekers ſteets te vreezen.
Gy tracht in ſpijt van u gezontheit Ziek te weezen.

MANSHART.

Wat wil dat zeggen Broer.

BOUDEWYN.

Dat gy niet Ziek zijt Heer.
Gy zijt gezond en fris, ik wenste nimmermeer,
Om meer gezondheit als gy hebt. En tot een teeken,
'k Laat uw Klisteeren en Purgeeren voor my spreeken.
Waar van je een laading van een heel Oostindisch Schip
Draagd in uw buyk, gy zijt zoo hart gelijk Klip
Of anders waart gy lang geborsten, 'k wil u sweeren,
Dat gy haast sterven zult door al dat Doctoreeren.

MANSHART.

Heel anders spreekt mijn Heer den Doctor Florentijn,
'k Zou zonder zijne hulp al lang gesturven zijn.
Ha dat Purgeeren en Klisteeren doet my leeven.

BOUDEWYN.

Tot hy in 't kort u zal voor eeuwig gaan begeeven,
Jou Doctors Martelaar.

MANSHART.

Hoe, sla jy geen geloof
Dan in de Doctory.

BOUDEWYN.

Ik ben aan dat oor doof.
Al wie daar in gelooft sterft daagelijks duyzend dooden.

MANSHART.

Ik zeg de Doctory heeft yder een van nooden.
Een Konst voortreffelijk, die 't alles doet bestaan;
Indien die dood was, wel de Waereld zou vergaan.

BOUDEWYN.

Geen Gogelaar doet uyt de maatzak zulke greepen,
Als veel Doctoren, o zy hebben looze kneepen.
Die zotterny gaat ver, dat iemand onderneemd
Een Zieke door de Kunst te helpen, 't is te vreemd.

MANSHART.

Hoe Broer, kan de eene mensch dan de and're niet geneezen?

Boudewyn.

Indien het mooglijk was, Heer Broeder, dan mocht weezen.
Maar 't maakzel van ons lijf en zijn beweegen is,
Tot noch toe onbekent, zy raaden alle mis.
De Doctors zijn zoo blind als Mollen, en zy wenschen
Niet anders, als maar om het licht geloof der menschen.

Manshart.

Maar als me Ziek is Broer, wat dient'er dan gedaan.

Boudewyn.

Dan laat men de Natuur in alle ding begaan.
Want kan ons de Natuur ontstellen, 't kan ook weezen,
Dat de Natuur weer kan herstellen en geneezen.

Manshart.

Maar kan de Kunst Natuur zomtijds niet helpen?

Boudewyn.

Neen.
Het is daar ver van daan, de Doctors in 't gemeen,
Beletten door haar Konst de werking der Natuuren.
Ik hebber veel gekent, die sturven door haar kuuren.
Die nu noch leefde fris gezond, en wel gedaan,
Zoo zy het op Natuur maar hadden laaten staan.

Manshart.

Hoe derf jy zeggen dat de Doctors niet veel weeten?

Boudewyn.

O neen, zy worden meest voor schrandere versleeten.
Zy kennen meeste part haar Waereld, zy zijn fijn,
Zy zijn geleerd en loos, zy spreeken goet Latijn.
De Ziektens noemen zy in 't Grieks als wijze Grieken,
Haar oorspronk en haar eind voorzeggen zy de Zieken.

Manshart.

Hoe komt dan Broeder, dat meest alle menschen zijn
Van mijn verstand?

Boudewyn.

Dat komt de meeste door de schijn
Van waarheit laten haar graag van 't verstand berooven.
Al wat men gaaren hoord, dat kanme licht gelooven.

De Doctory is vry pleyſierig, die gevalt:
Wanneer een Doctor zoo wat koozeld, zoo wat kalt,
Van 't bloed te zuyveren, van 't herte te verſterken,
Van de ingewanden te verkoelen, dan te werken,
Om al de hitte die de Leever licht verteert,
Te maatigen, op dat die word geconſerveert.
De Borſt verzagt, de Mild verlicht van vinnig ſteeken.
Die dat dan vleyent en lieftaalig uyt kan ſpreeken.
Vermaakt zoo de ooren van de Zieken, daar zy vaak,
Vertellingen by doen, elk Doctor is een ſnaak.
Doch dit is anders niet als maar vermaaklijk droomen,
Alwaar de Zieken geen meer voordeel van bekoomen,
Als het berouw van wat gedroomt te hebben paſt,
Daar 's aan geen Doctor of zijn Doctory meer vaſt.

Manshart.

Gy Broeder zijt in 't kort al heel geleerd geworden.

Boudewyn.

De Doctors zijn twee zans, al zijn zy in een orde;
In 't zeggen en in 't doen, in 't zeggen, ik ga rond.
Wanneer zy ſpreeken, ſpreekt de wijsheit uit haar mond.
't Zijn gaauwe mannen en doorluchtige verſtanden;
Maar in het doen, helaas! zijn 't kinderen, 't is ſchanden.
Haar weetenſchap is maar een opgeſmukte praat,
Of een gerabbel dat geen denkbeeld na zig laat.

Manshart.

't Zijn vuyle menſchen die de Medicijnen krenken.

Boudewyn.

Daar zijn ook Doctors die zoo bot zijn datze denken
Niet anders of haar Kunſt is waarheit en geen ſchijn:
Maar daar zijn Doctors, die wel weeten watze zijn,
Die onder ſchijn van hulp, met Zieken raad te geeven,
Maar denken hoe zy zelf, daar door gemakkelijk leven.
Maar Doctor Florentijn, Heer Broeder, die is goed,
Die is van buyten en van binnen Doctor bloed,
Het is al Doctor, maar met weinig weetenſchappen.
By al de onnoozelen mag by voor aan wel ſtappen.
In reegels van zijn Kunſt ſteld hy meer zeekerheit,

Als

Als in de Wiskunſt, denk aan zulk een beſcheit.
Hy Laat, Purgeert, Kliſteert en doet al zulke grillen;
Maar weet niet watze zijn of watze zeggen willen.
Gy zijt een Lijk in 't kort, zoo gy hem laat begaan:
Maar zoo heeft hy zyn Vrouw en Kinderen gedaan,
En zal zig zelf ook doen, als hy het goed zal keuren.
Daar zijnder veele die zijn Doctory betreuren.

MANSHART.

Gy ſpreekt uyt loutre haat, Heer Broeder, dat is mis.

BOUDEWYN.

Daar is het ver van daan, ik ſpreek gelijk het is.

MANSHART.

Was hier een Doctor, gy zoud wel haaſt anders ſpreken.
Gy zoud dat laſteren en ſmaaden laaten ſteeken.

BOUDEWYN.

Ik ſpreek maar tuſſchen ons, 'k heb met de Doctorſchap
Geen kweſtie, ver daar af, die laat ik in de kap.

MANSHART.

Ik bid u Broeder wil u met geen Doctors moeijen,
Want u te hooren doet mijn Krankheit grooter groeijen.

BOUDEWYN. (maak

Ik ben te vreen, maar 'k wenſch dat gy eens met ver-
Zaagd een Komedie van Moljeeren, daar dees zaak
Van de Doctoren word verhandelt, 't zou u baaten.

MANSHART.

Hoor Broer, Moljeere had dat ook wel moogen laaten,
Het voegd niet dat men voert die Heeren, elk ten ſpot,
Op het Tooneel als op een eerlijk Schavot.

BOUDEWYN.

Men ziet op het Tooneel van alderhande zoorten,
Men ziet'er Koningen en Princen, wiens geboorten
Zoo goed en van zoo goeye huyze zijn, als zy.

MANSHART.

Was ik een Doctor Broer, zy raakten zoo niet vry:
Want wierden zy eens Ziek, ik zou het hun verleeren.
'k Zou hen niet helpen, maar met blijdſchap uit zien
teeren.

Ja

Ja zeker, geen Klisteer wierd van my geordonneert.
'k Zou zeggen barst en sterf onwaardig geklisteert.
Ik zou my over hen, en hunne stoutheit wreeken,
Dat geen Comediant zou namaals van my spreeken.

BOUDEWYN.

Comedianten, Broer, die schouwen dat gevaar.
Zy zien een Doctor aan maar voor een moordenaar.
En zoo zy somtijds aan een Kelderkoors geraaken,
Zy weeten heel goet koop haar weer gezont te maaken,
Met vasten, dat haar beurs en lijf maakt goet en groot.
En zoo zy sterven wel, elk sterft zijn eigen dood.

VIERDE TOONEEL.

MANSHART, BOUDEWYN en BAGOTYN.

BAGOTYN. *Met een Klisteer.*

HEer Manshart, maak u ree, ik moet u voort Klisteeren,
Den Doctor Florentijn komt u dit ordonneeren.
Berey u metter haast, 't is maar een kleyn Klisteer.
Het is van passe warm, kom repje, repje Heer.

BOUDEWYN.

Hoe, Broer, wat wilje doen?

MANSHART.

Ik bid u wil vertoeven.
't Is datelijk gedaan.

BOUDEWYN.

Dat zal zoo net niet hoeven.
Is 't ernst, hoor Bagotijn, vertrek met uw Klisteer.

MANSHART.

Apteeker Bagotijn kom t'avond liever weer.

BAGOTYN.

Ziet voor u wat gy doet, wil my toch niet beletten.
Laat onverhindert die Klisteer u Broeder zetten.

BOUDEWYN.

't Is uw gewoonte niet, dat kan ik wel vermoen.

In

In 't aangezicht met een te ſpreeken van fatſoen.

BAGOTYN.

Wat wil jy zeggen met dat aangezicht, laat hooren.
Wy Apoteekers ſtaan gelyk met de Doctoren.
Alwaar wy komen, gaan wy nimmermeer te loor.
Hier laat gy op uw hals de haat van uw Doctoor.
Ik gaat hem zeggen, hoor, Heer Manshart, wilt vertrouwen,
Het zal u in het kort maar al te laat berouwen.
Gy zult, gy zult het zien wat dat gy nu beſtaat. *Binnen.*

VYFDE TOONEEL.

BOUDEWYN en MANSHART.

MANSHART.

ACh! Broeder, gy alleen zijt oorzaak van dit kwaad,
Dat Doctor Florentijn tot gramſchap zal verwekken,
Wanneer hy hoord dat ik de Apteeker deed vertrekken.

BOUDEWYN.

Heer, welk een ſwarigheit, wel Broer wat gaat u aan?
Heer Florentijn wort boos, wat heb jy al misdaan.
Hy had het geordonneert. Maar zal 't nooit mooglijk weezen,
De Doctor Ziekten in uw Broeder te geneezen.
Gy maakt uw lichaam tot een Doctors vulliskar
Met dat Purgeeren en Kliſteeren, 't gaat te var.

MANSHART.

Mijn lieve Broer, gy praat als de gezonde menſchen.
Maar waard gy in mijn plaats, gy zoud niet anders wenſchen,
Ja graager zijn als ik, om geklifteert te zijn:
Want het Purgeeren en Kliſteeren mindert pijn.

BOUDEWYN.

Ik wil u zotterny, Heer Broeder, niet meer laaken:

Maar

Maar apropo, om op myn oude text te raaken,
Uw Dochter is vry meer als alle Doctors waard,
'k Spreek voor een die haar staat in alles evenaard,
Die haar veel beeter als Bartrand zal vergenoegen.

MANSHART.

My niet, 'k heb haar verlooft, daar moet zy haar na voegen.
Of tot het Klooster.

BROER.

Broer dat komt uw Wijf u raan.

MANSHART.

Ik docht wel dat myn Wijf 't al weeder had gedaan.
't Is vreemd dat gy zoo lang van haar hebt stil gezweegen.

BOUDEWYN.

'k Heb ongelijk, zy is u Kinders heel geneegen.
Maar om als Nonnen haar in 't Klooster te doen gaan.

ZESDE TOONEEL.

FLORENTYN, MANSHART en BOUDEWYN.

FLORENTYN.

WEl Manshart, is het waar, wat doetme my verstaan,
Zijt gy onwillig, om dat ik kom ordonneeren
Voort te gebruyken, en veracht gy het Klisteeren.
't Was een Klisteer die ik zorgvuldig had gemaakt,
En met pleizier, ô smaat, word die van u gewraakt.

MANSHART.

O neen, maar van myn Broer.

FLORENTYN.

Zuit gy my wederstreeven.
Dat is een boosheit, die 'k u nimmer zal vergeeven.
Hoe een Klisteer weerom te zenden, ha wat boon,
Wel deeze misdaad die verdiend wel duuzend doon.

TRYN.

Dat is wel zeeker Heer.

FLORENTYN.

Wat zijt gy een ontaarde.
Zoo dierbaar een Klisteer van zulk een groote waarde,
Weerom te zenden, ha dat is een stout bestaan,
Zoo 't niet gestraft word, zal de Waereld haast vergaan.

TRYN.

Dat is waarachtig.

FLORENTYN.

't Is de Doctory verraden.
't Is onvergeefelijk, al badje om lijfs genaden.
't Is Crimeleyes Majestratus, land verraad,
Is op geen duuzend pond zoo zwaar, nog ook zo kwaad.

TRYN.

Gy hebt gelijk.

FLORENTYN.

Gy zoud in 't kort van u gebreeken
Gezuyvert zijn geweest, nu blijf jy daar in steeken.
Noch tien Purgatien. Klisteeren tweemaal tien
Had gy noch maar van nooden, om u gezond te zien.

TRYN.

Hy is zoo veel niet waard.

FLORENTYN.

Nu naad'ren uw elenden.
Wat onbeleeftheit een Klisteer weer om te zenden.

MANSHART.

Heer Florentijn het is mijn schuld niet.

FLORENTYN.

Ha wat spijt,
Hoe de gehoorzaamheit die gy my schuldig zijt,
Als Doctor, zult gy die zoo als met de voet treeden?

MANSHART.

Het is mijn schuld niet, hoor, ey luyster toch na reeden.

FLORENTYN.

'k Wil geen gemeenschap meer met u nu houden, bloed!
Daar is het schrift, waar in ik aan mijn Neef mijn goed
Gemaakt had, als hy met Helena zoude trouwen,
Daar zijn de stukken, ik wil u mijn woord niet houwen.

TRYN.

TRYN.

Daar doe jy wel aan Heer.

MANSHART.

Broer dat heb jy gedaan,
Hier zijt gy de oorzaak van, hoe zal 't nu met my gaan?

FLORENTYN.

'k Abandonneer u, ik verlaat u, 'k acht geen klagen.
Ik wil in 't minst of meest voor u geen zorg meer dragen.

MANSHART.

Vergeef het my, ey spreekt met een bedaart gemoed.

FLORENTYN.

Ik geef u over aan de boosheit van uw bloed,
Aan de baldadigheit van uw bedurve kragten,
Zoo moet uw pijn en smert vermeerd 'ren, nooit verzagten.

MANSHART.

Ey Doctor Florentijn, gaa doch niet toornig heen,
Laat komen de Klisteer, al was 'er meer als een.

FLORENTYN.

Ik wil dat gy in 't kort zult ongeneeslijk weezen.

MANSHART.

Ik sterf, ik ben om hals, ey wilt my eerst geneezen.

FLORENTYN.

Vallendeziekten zal u vallen doen in 't bed,
Dan krijgje een teering die u in 't geraamte zet.

MANSHART.

Mijn Heer.

FLORENTYN.

Van teering dan een krimping in de darmen.

MANSHART.

Mijn Heer gena, gena, ik voel het al, och armen.

FLORENTYN.

En van de krimping krijgje een buykloop.

MANSHART.

Noch al meer.

FLORENTYN.

Van buykloop roodeloop.

MANS-

MANSHART.

Gena, mijn lieve Heer.

FLORENTYN.

En v n de Roodeloop de Waterzugt.

MANSHART.

Och lacy!

FLORENTYN.

En dan de pop'lezy, een eeuwige temtatie.

MANSHART.

Heer Florentijn!

FLORENTYN.

Dan een geraaktheit, die u moord,
Dat zal de laatſte zijn, daar moetje dan me voort,
Daar gy u zelf in ſtort door deeze zotternyen. *Binnen.*

ZEVENDE TOONEEL.

BOUDEWYN en MANSHART.

MANSHART.

ACh! 't is met my gedaan, wat moet ik nu al lyen.
Ik ben verlooren, kan 't ontrijden noch ontgaan.
De Doctory begint zijn handen al te ſlaan
Aan my, om op het felſt zig van die ſmaat te wreeken.

BOUDEWYN.

Bedaar toch Broeder, dat u iemant hoorde ſpreeken,
Hy zou gelooven dat gy gek waard.

MANSHART.

'k Word al ſlijf:
Ik voel een Magazijn vol Ziektens in mijn lijf,
Die ryen vaſt te poſt, dan boven, dan beneeden,
Door 't heele lijf, ey zie hoe beeven al mijn leeden.

BOUDEWYN.

Onnooz'le man, meent gy dat in een Doctors hand
Ons leeven ſtaat, ey Broer, ey opent uw verſtand,
Och, daar hy u me dreigt, zal hy zoo macht'loos weezen,
Om uyt te voeren als hy zijn zou in 't geneezen.

MANSHART.

'k Ben ongeneezelijk, zoo zey hy, ô verdriet.

BOUDEWYN.

Dat 's waar, maar 't is maar in vooroordeel, anders niet.

MANSHART.

Ik ben verlaaten, och! wat zal ik nu beginnen?
Die Doctor kent mijn lijf van buyten en van binnen,
Daar is'er in de Stad voor my niet een zoo goed.

BOUDEWYN.

Maar is 't noodzaaklijk datge een Doctor hebben moet?
Wy zullen u'er een die beeter is beschikken,
Een die zoo sots niet spreekt, die u niet zal verschrikken
Met dreygementen, een daar gy in geen gevaar
Door zijn zult, een die u voorzigtig, konstig, raar
Zal handelen, uw gebrek tot in de grond uytdelve.

MANSHART.

Hy kende mijn natuur veel beeter als ik zelve.

ACHTSTE TOONEEL.

MANSHART, BOUDEWYN en TRYNTJE.

TRYN.

DAar is een Doctor Heer, die wou u spreeken.

MANSHART.

My?

Wat Doctor is 't?

TRYN.

Het is een van de Doctory.
En hy gelijkt my, zoo ik schijn, het zelf te weezen,
Indien mijn moeder niet was eerlijk, ik zou vreezen
Dat het mijn Broeder was, die zy na Vaders dood
Gekreegen had, maar hy 's niet wel als ik zoo groot.

Binnen.

MANSHART.

Zeg dat hy binnen komt. Heer Broeder, ik zou giffen
Dat Doctor Florentijn hem zend, dat zal niet missen.

Op

Op dat hy ons op nieuw vereenigt, 't is ook beſt:
Want oorlog, haat en nijd is ſlimmer als de peſt.
'k Zal die gelegentheit my niet ontglyen laaten,
En niemand zal my dat beletten door ſchoon praaten.

NEGENDE TOONEEL.

MANSHART, BOUDEWYN en TRYNTJE *als Doctor gek.*

TRYN.

SChoon ik 't geluk niet heb, mijn Heer, dat gy my (kend,
Zoo is het my gezegt van lieden hier ontrent,
Als dat gy Ziek zijt, dies kom ik mijn dienſt offreeren.
Het zy met Laaten, met Purgeeren of Kliſteeren,
Als Doctor, of al wat u zou van nooden zijn.

MANSHART.

Bedriegt mijn oog my niet, waarachtig het is Trijn.

TRYN.

Mijn knegt ſtaat aan uw deur, ik ga hem order geven,
Dat hy de Zieken, die ik hier heb opgeſchreeven,
Gaat zeggen dat zy wat vertoeven. Met verlof.

MANSHART.

'k Zeg dat het Trijn is, Broer, wat dunkt'er u toch of?

BOUDEWYN. (ſtrijken.

Waarom zou het Trijn zijn, hoe durft gy dat vonnis
Daar zijn veel menſchen die malkanderen gelijken,
Dat gebeurd dagelijks en dikmaals, 't is gemeen.

TRYN. *Als Meid.*

Wat 's uw believen, ben ik hier van nooden?

MANSHART.

Neen.

TRYN.

Riep gy my niet?

MANSHART.

Wel neen.

TRYN.

Dan ſchort het aan mijn ooren.

Mijn ooren tuyten, en dan kan ik niet wel hooren.

MANSHART.

Blijf, ziet de Doctor, die u zoo gelijkt, eens aan.

TRYN.

Juffrouw, ik kom. Mijn Heer, ik moet na binnen gaan
Binnen.

MANSHART.

Dat is een wond're zaak, 't gaat mijn verſtand te boven!
Had ik ze niet gelijk gezien, 'k zou 't niet gelooven.

BOUDEWYN.

Dat's zulk een wonder niet, ziet het Verwarde Hof,
Op de Comedie: want daar zieje 't zelfde, of
Het Blyſpel, datze de Gelijke Tweeling heeten.

MANSHART.

'k Docht't waare ſprookjens, of verdigtſels van Poëten,
Maar nu geloof ik het.

TRYN. *Als Doctor.*

Vergeef het my, myn Heer,
Het is wat onbeleeft.

MANSHART.

Ja wel nou dunkt me weer,
't Is onze Trijn, ô ja.

TRYN.

Mijn Heer in alle hoeken
Des Waerelts ga ik na vermaarde Zieke zoeken,
Als Doctor reis ik door veel Koninkrijken heen,
En doe veel wonderen in dorpen en in ſteên.
'k Ben van die Doctors niet, die hunne tijd verſpillen,
Met ſcheele Hooftpijn, of verkoutheid, dat zijn grillen;
Of binnekoortſen, die ik my onwaardig ken.
't Zijn and're Ziektens Heer, waar van ik Doctor ben.
't Zijn ſwaare Koortſen die door kou doen klappertanden,
En dan het lichaam, als een helſche gloed, verbranden.
't Zijn dappere benauwde borſten, zijde wee,
't Zijn Peeperkoortſen, Jigt, daar triomfeer ik mee.
't Zijn Spaanſe Kogels, die de neuzen weg doen ſteken.

Mijn

Mijn Heer, ik wenſch wel dat gy alle die gebreeken
Alleen had, en dat gy van alle Doctors hier,
Verlaaten waard, wat zou 't my zijn een groot pleiſier,
Mogt ik u van al dat vervloekte kwaad geneezen.

MANSHART.

'k Ben u verpligt, mijn Heer, dat zal niet noodig weezen.

TRYN.

Gy ziet my ſtijf aan, zeg hoe oud ziet gy my aan?

MANSHART.

Voor acht en twintig jaar, gy zijt noch wel gedaan.

TRYN.

Ik ben ruym tneegentig.

MANSHART.

Dat zou me niet vertrouwen.
Gy zijt een mooy oud Man.

TRYN.

Ik weet my jong te houwen.
Door kracht van Kruyden, ja ik maak my zelve fris.
Kom geeft u pols, 'k zeg dat hy onverſtandig is.
Uw pols die kent my niet, dat moet ik hem verleeren.
Hy moet gehoorzaam zijn, zal ik u wel kureeren.
Wie is u Doctor Heer?

MANSHART.

't Is Doctor Florentijn.

TRYN.

Die naam die ken ik niet, 't zal geen wijs Doctor zijn.
Ik vind hem hier niet ſtaan daar deftige Doctoren
Geteekent zijn, men zou, men zou wel van hem hooren,
Indien hy wijs was, hoor laat voort die Doctor gaan,
Hy heeft u zeekerlijk meer kwaad als goed gedaan;
Daar zijnder beeter.

MANSHART.

Hy 's vermaard en word gepreezen.

TRYN.

Dan ſtond zijn naam daar ook, het kan niet moog'lijk weezen.

Wat zeyd hy dat u let? 'k heb haast, ey maakt het kort.

MANSHART.

Veel seggen dat het my hier in de Leever schort;
Maar hy zeyd in de Milt.

TRYN.

Ik zegje, dat is geloogen,
Het schort u in de Long, al stond hy voor mijn oogen.
Wat botten bok is dat.

MANSHART.

'k Ben bly dat ik dat weet.

TRYN.

Smaakt het u ook niet wel, mijn Heer, al wat gy eet?

MANSHART.

Wel ja,

TRYN.

Uw Long is Ziek, wat mag die reekel praaten.
Smaakt u de Wijn ook wel?

MANSHART.

Verzeeker, uytermaaten.

TRYN.

De Long, maar droomt gy niet?

MANSHART.

Ja dikwils tot mijn plaag.

TRYN.

De Long, maar slaapje ook na den eeten?

MANSHART.

Alle daag.

TRYN.

De Long, de Long, de Long, de Long zal u bederven.

MANSHART.

Och! Broeder, och! de Long, de Long zal my doen (sterven.

TRYN.

Wat zeyd hy dat gy meest moet eeten?

MANSHART.

Maar gestooft.

TRYN.

Die Doctor is een gek en van 't verstand berooft.

MANS-

MANSHART.

Veel Vleeszop.

TRYN.

Wat een gek.

MANSHART.

Pottagie alle daagen:
Veel Kalfsvlees, Hoenderen.

TRYN.

Hoe kanje dat verdraagen?
Wel wat een gek.

MANSHART.

En dan alle avond, zonder fout,
Veel ronde Pruymen, 't geen mijn Lichaam open houd.

TRYN.

Die Doctor, denk ik, is in 't Lazarus huys gebooren.
Wat gek is dat, my luſt van hem niet meer te hooren.
Ik ordonneer u, en gebruykt het zonder vrees,
Heel goe graauw Erreten, gebrade runder vlees,
Edammer Kaas, en ook Kaſtanien zonder ſchroomen
Die ſtoppen, om daar door het roch'len te voorkoomen.

MANSHART.

Ik bid u, luyſter Broer, wat hy al ordonneert.

TRYN.

Dat zal u beeter zijn als dat gy weer Purgeert.
Wat worde ik daar gewaar, wat zie ik, welke plaagen?
Wat is dat?

MANSHART.

Dat 's mijn arm.

TRYN.

Waar moet jy die omdraagen?

MANSHART.

Wel dat 's een vreemde vraag.

TRYN.

Ik zeg dat gy hem moet
Afzetten, word vereiſt, en dat op ſtaande voet.

MANSHART.

Wel waarom dat? ik ſchrik.

TRYN.

Ik zeg, gy moet u ſpoeyen.
Hy maakt dat de and're arm onmoog'lijk niet kan groe-
jen.
Hy trekt al 't voetzel.

MANSHART.

Maar, dat doe ik niet, ô neen!
Het ſcheeld de heele helft, twee armen of maar een.

TRYN.

Gy moet op ſtaande voet uw een oog uit doen ſteeken.

MANSHART.

Maar waarom dat, ey zeg, wat komt'er aan te ontbree-
(ken?

TRYN.

Gy zoud uyt 't ander oog dan eens zoo helder zien.

MANSHART.

Ik dank u voor die raad, dat zal noch niet geſchiên.

TRYN.

Verſchoon my Heer, ik ga, 'k zal wel eens wederkeeren.
'k Moet met veel Doctors gaan een doode viſiteeren.

MANSHART.

Hoe, by een doode, wel wat zal ik hier vermoên?

TRYN.

Om maar te zien wat dat men wel had konnen doen,
Toen hy noch leefde, om zijne Ziekte te geneezen.
Zie in toekomende kan ons dat dienſtig weezen. *Binnen.*

MANSHART.

Maar ik ley u niet uyt, een Zieke is vry daar van.

BOUDEWYN.

Wat dunkt u, Broeder, van die Doctor? dat's een Man!

MANSHART.

Hy gaat'er ſtout me deur, hy laat hem luſtig hooren.

BOUDEWYN.

Zoo ſpreeken grooten en doorlugtige Doctooren.
Het is een Doctor, wis van de aldereerſte rang.

MANSHART.

Hy 's niet pleizierig, ik wierd op het laatſt heel bang.
Een arm afzetten, en daar na een oog uytſteeken,
'k Dacht

'k Dacht dat Medicament dat heeft my nooit gelecken.
Ik wil geen een oog noch geen een arm zijn, dat 's vals.
Ik dacht die Doctor brengt ter meenig om den hals.

BOUDEWYN.

Dat zijn de rechte en ook prijswaardige Doctoren,
Die geen geveinstheit, maar de waarheit laaten hooren.
Ik heb hem aangehoort met aandagt en met luft.

TRYN. *Van binnen.*

Al zoetjens Doctor, zagt, ik bid u houd u ruft,
Beteugeld uwe luft en wil die moeyten spaaren.

MANSHART.

Wat schort'er Trijn, wat is 't?

TRYN.

Ik moet mijn eer bewaaren.
De Doctor greep my na de borften.

MANSHART.

Is het waar?
Wel dat is vremt, een Man ontrent de hondert jaar,
Dat die noch denken durft aan zulke geyle nukken.

BOUDEWYN.

Wel nu de vrientschaps band is t'eenemaal aan ftukken
Met Doctor Florentijn, en 't schrift gescheurd is, dat
Hy in het voordeel van zyn Neef geteekend had,
Zoo geef die Heer gehoor daar ik u voor kwam spreken.

MANSHART.

Ik meen Heleen in het Kloofter te doen fteeken.
Dies spreekt daar nimmer van.

BOUDEWYN.

Ja, ja, ik docht het wel,
Dat is op haar verzoek.

MANSHART.

Komt weer mijn Vrouw in 't spel?

BOUDEWYN.

Ja Broer, ik meen haar, en ik kan het niet verdraagen,
Gy tracht uw Wyf meer als uw Dochter te behaagen.

MANSHART.

Gy kent mijn Wijf niet, Broer, het is een vrouw zoo goet,

Laat Trijntje zeggen wat al vrindſchap zy my doet.
Geen goedheit van een Vrouw is immer zoo beſchreven.
Zy ſturf, zoo ik ſturf, ja mijn leeven doet haar leven.
Zy vleid, zy ſtreelt my, en ons gantſche huysgezin
Maakt ze op mijn wenken vlug, door haar getrouwe Min.
Dat gy haar liefde zaagt, gy zoud het naauw gelooven.

TRYN.

Heer Boudewijn, haar trouw gaat alle trouw te booven.
Laat ik uw Broeder daar een ſtaaltje van doen zien.
Geef my daar vryheit toe.

MANSHART.

Wat zou'er dan geſchien.

TRYN.

Laat my geworden, hy zal haaſt heel anders praaten.
Hy zal uw Vrouw, als gy, lief hebben en niet haaten.

MANSHART.

Maar Trijn, wat wouje doen?

TRYN.

Uw Vrouw kwam daat'lijk in.
Kom hier, Heer Boudewijn, kom ras, en doe mijn zin.
Verſteek u in die hoek, en gy mijn Heer ga leggen
Op deeze ſtoel, als of gy dood waart, ik zal zeggen,
Dat gy geſturven zijt, dan zult gy zien de rouw,
En liefde van die goe beminnelijke Vrouw.

MANSHART.

Wel Trijn, dat hebje wel, hoe kanjet zoo verzinnen.

TRYN.

Leg ſtil, daar komt u Vrouw.

MANSHART.

Wat zal ik nu beginnen?
Ach! ongelukkige, helaas! wat gaat my aan.
O ſchriklijk ongeluk! och! och! hoe zal 't hier gaan.
Hoe zal die tijding in mijn Vrouw haar ooren klinken.
Ik zal elendig in mijn traanen noch verdrinken.
Och! och! och! och! och! och!

TIEN-

TIENDE TOONEEL.

ANNA, BOUDEWYN, MANSHART en TRYN.

ANNA.

Wel, wat is hier geſchied?

TRYN.

Och! uw verlies is groot, ô hertzeer! ô verdriet!
Mijn Heer, uw goeje Man, och! och! die is geſturven.
Ik was alleen by hem; helaas! wy zijn bedurven.

ANNA.

Is hy geſturven?

TRYN.

Ja, och! uw verlies is groot,
Uw overlede Man, Mevrouw, och! die is dood.

ANNA.

De Hemel zy gedankt, nu ben ik eens ontſlaagen
Van zulken laft, die my te laftig viel om draagen.
Wel ben jy mal Trijn, datje huyld, jou zotte meyd.

TRYN.

't Is ommers de manier dat men de doôn beſchreyd.

ANNA.

Is 't malligheit, weg, weg, dat zal zoo net niet hoeven,
Om zulk een Kaljebaard zal ik my niet bedroeven,
Om zulk een Rochelaar en Herſenlooze bloed,
Om zulk een Molik, die ik trouwde om al zijn goed.
Die anders niet deed als dat hy maar kwijlden, knorden,
Die ouwe kouwe gek, ik zalder jong van worden,
Ik lachme ſchier aan 't end, hoe's mijn geluk zoo groot,
Ben ik die zagg'laar kwijt, ha! ha! ha! is hy dood?
Die reeds verrotten door 't Purgeeren en Kliſteeren,
Hy ſtonk als een privaat, ik zal de dood vereeren,
Een lofgezang, zoo lang ik leeven zal op aard,
Gy zijt my Manshart nu, meer als in 't leeven waard.
Dat outſtuk ſtinkent vlees was my maar tot temtatie,
Zijn leeven was mijn dood.

TRYN.

TRYN.

Dat is een Predikatie.

ANNA.

Ik had het fleurtje van mijn jeugd, en friſſe tijd
Met hem alleenig maar verſleeten om profijt.
Gy moet my helpen Trijn, ik zal u wel beloonen.

TRYN.

Zijt vry geruſt, ik zal mijn gunſt u wel haaſt toonen.

ANNA.

Nu niemant van zijn dood bewuſt is, laat ons voort
Al 't geld en 't beſte goed verſteeken daar 't behoord.
Als dat geburgen is, laat ons dan 't lichaam leggen
Op 't bed, en van zijn dood noch teegens niemant zeggen,
Maar maaken dat hem daar een ander vind, dan is 't
Verborgen dat wy doen. De ſleutel van zijn kiſt,
Steekt in de rechter zak.

MANSHART.

Dat's ſlings, ik zal ze u geeven,
Karonje, looze Hoer, jy hebt my braaf beſchreeven.

ANNA.

Och! waar verberg ik my.

MANSHART.

Is dit jou liefde Hoer,
Geveinsde en valſche Teef.

BOUDEWYN.

Wat zegje daar van Broer?

ANNA.

Och Man!

MANSHART.

Jou duivelin, ik zal het zoo beſtellen,
Dat jy jou vingers aan mijn geld niet blaauw zult tellen.
Vertrek.

TRYN.

Is de overleden Heer niet dood, ô dat is ſlegt.

BOUDEWYN.

Bevind jy 't zoo niet Broer, als ik 't u had gezegt.

MANS-

MANSHART.

Och ja, verzeeker Broer, 'k weet anders niet te zeggen,
't Zijn Hoere parten, dat is niet te wederleggen.

TRYN.

Dat hadde ik nooit gelooft, ik ben bedrogen Heer.
Daar komt uw Dochter, kom, kom, leg u vaardig neer,
Laat ons eens zien of zy haar plicht ook heeft vergeeten.
Dus zult gy het gemoed van uw gezin haast weeten.

MANSHART.

Gy hebt gelijk, 't is goet.

ELFDE TOONEEL.

HELENA, TRYN, MANSHART en BOUDEWYN.

TRYN.

O droevig ongeval!
O rampspoet al te groot, die raakt my boven al!
Mijn goeje Heer is dood, wie helpt, wie helpt my klagen.
Was hy een and're dood gestorven, 't was te draagen.
Ik smelt in traanen; ach! ach! ons verlies is groot.

HELENA.

Och! wat is hier geschied?

TRYN.

Uw Vader die is dood.

HELENA.

Hoe, is mijn Vader dood? och! dan ben ik bedurven.

TRYN.

Hy's aan een flaaute in dees mijn armen zoo gestorven.
Daar leyd hy uytgestrekt, zoo doodelijk, zoo naar.

HELENA.

Ach! is mijn Vader dood, ô Hemel! is het waar?
Ach, ongelukkige! dit zal my eeuwig rouwen,
Hy was op my vergramt, om dat ik niet wou trouwen
Met hem, aan wie hy my reets had ten Echt belooft.
Mijn ongehoorzaamheit alleen heeft hem berooft

Van 't

Van 't lieve leeven, ja mijn Vader, 'k heb misdreeven,
Ja ik ben ſtraf baar, dat ik u dorſt wederſtreeven,
Ik zal 't verbeteren. De Wet, die gy my gaf
By 't leeven, zal ik na uw dood doen, tot mijn ſtraf.
Ik zal in 't Klooſter voort voleindigen mijn daagen,
Mijn ongehoorzaamheit en uwe dood beklaagen.
Tot teeken van mijn liefde, ô droevig ongeluk!
Gedoog dat ik u kus en in mijn armen druk.

MANSHART.

Mijn Dochter.

HELENA.

Vader leeft, ô Hemel! welk een zeegen.
De blijdſchap ſluyt mijn mond.

MANSHART.

Zijt om my niet verleegen,
Ik ben niet dood, ik leef, kom nader my, mijn Kind,
Dat ik u kus, ik zie, dat gy my teer bemind;
Dat my zoo lief is, ik wil u niet meer weerhouwen.
'k Geef u uw vrye keur, trouw die u luſt te trouwen,
Indien 't een Doctor is.

HELENA.

Die my ten echt begeerd,
En die ik lief heb, is van daag gepromoveert (ven,
Tot Doctor, zulk een kracht heeft hem de Min gege-
Hy heeft als Doctor reets al wonderen bedreeven.
Hy zal, Heer Vader, u geneezen deeze dag.
'k Verwacht hem al.

MANSHART.

Wel Kind, ik wou dat ik hem zag.

BOUDEWYN.

Broer, kan de Minne-God een ſmit de kragten geeven,
Om met penceel, vol kunſt, te ſchilderen na 't leeven,
Zoo is 't min wonder, dat hy aan een ſchrand're leerd
De kunſt en ook de kracht, waar door hy Doctoreert.

HELENA.

Daar word geſcheld, loop Trijn, wilt hem voort binnen laaten.

MANS-

Manshart.

Niet als een Doctor Kind, zal my voor u bepraaten.

TWAALFDE TOONEEL.

Manshart, Boudewyn, Ferdinand, Helena en Tryntje.

Boudewyn.

LEt doch met aandacht Broer, zet alle zotterny,
Met uw vooroordeel, nu eens teffens aan een zy.

Ferdinand.

De liefde tot uw Kind en u, heeft my gedreeven,
Tot de Eed'le artzeny, om te doen herleeven,
De liefde heeft van daag my zelf gedoctoreert,
Ik ben ook door zijn kracht zoo ver al geavanceert,
Dat ik kan wond'ren doen, dat zal ik u klaar toonen,
Dat in my kunst en kracht der Doctoryen woonen.
Dies heb ik hier ontboôn Mejuffrouw Baggaleyn,
Met haare boggel, die de Doctor Florentijn
Tien jaaren vrugteloos resepten heeft gegeven.
't Zal haar geneezen in uw byzijn. Daar beneeven
Komt hier Monsieur Petiet, die om wat groot te zijn,
Tien duyzend guldens heeft belooft aan Florentijn,
Als hy hem maar een voet deed groeyen, 'k zou hem prijzen,
Had hy in twintig jaar hem maar een duym doen rijzen.

Manshart.

Van Juffer Baggalijn en van Monsieur Petiet,
Sprak Doctor Florentijn al dikmaals, 't is geschied.

Ferdinand.

Ik zal Monsieur Petiet doen groeyen.

Manshart.

Kan dat weezen?

Ferdinand.

En dat Heer Manshart u op staande voet geneezen,
Zy zijn reets aan u deur, men laatze binnen staan

DER-

DERTIENDE TOONEEL

MANSHART, BOUDEWYN, HELENA, FERDINAND, TRYNTJE, BAGGALYN en PETIET.

FERDINAND.

HOe lang heeft Florentijn wel over u gegaan?

PETIET.

Hy deed my twintig jaar niet anders als Klisteeren.

BAGGALYN.

En ik heb tien jaar lang gedaan niet als Purgeeren.

FERDINAND.

't Is om te lachen, dat de bogchel zou vergaan
Door het Purgeeren, neen, zy neemt daar meer door aan.

MANSHART.

Zoo Juffrouw Baggalijn word door u konst geneezen,
En dat Monsieur Petiet word grooter als voor deezen,
Zult gy mijn Doctor zijn en ook mijn Dochters Man.

FERDINAND.

Wel let dan naarstig op, en zie eens wat ik kan.
Mundus vult decipi, zoo spreeken de Doctoren.

BOUDEWYN.

Hoor Broer, hy spreekt Latijn.

MANSHART.

Dat kan ik ook wel hooren.

FERDINAND.

Heer Manshart, zet u neer, en zie aandachtig, hoe,
En wat hier zal geschien. Monsieur Petiet, tre toe.
Gy moet de kamer met my eerst eens overstappen,
Eer gy de kracht gevoeld van mijne weetenschappen.
Spreek my dees woorden na, heel langzaam, klaar en zagt:
Want in die woorden heeft de Doctory veel kracht.
Accidit in puncto
Quod non speratur in anno.

PE-

PETIET.

Accidit in punctо
Quod non ſperatur in anno.

Zal ik haaſt groot zijn Heer, dat zou my 't hert verkwikken.

FERDINAND

Maar dit Conſerrifje, dat zult gy moeten ſlikken,
Gy zult haaſt groot zijn, doe mijn zin, en volg mijn raad.

PETIET.

Waar van is dat gemaakt?

FERDINAND.

Van veelderhande zaad,
Maar meeſt Kawoerde zaad, gegroeyt by Allikanten,
Doormengeld met het bloed van vreez'lijke Olyfanten,
En Walleviſſen vet, met as van Reuze been,
En Reuze reuzel, wel gemengeld onder een,
Sta ſtil, verroer geen lid, gy moet voor al niet denken,
Veel minder ſpreeken; want dat zou u konnen krenken.
Zie daar, hy groeyt zoo ras gelijk een Paddeſtoel.

MANSHART.

My dunkt dat ik het zie.

PETIET.

My dunkt dat ik het voel.

BOUDEWYN.

Wel Broer, wat dunkjer van?

MANSHART.

Ik zie hier wond're dingen.

TRYN.

Ovidius is prul met zijn veranderingen.

FERDINAND.

Tree nu eens voort, en zeg my na op yder tree,
Mundus vult deſipi.

PETIET.

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

Mundus vult deſipi. Nou wakker, wilt u ſpoeyen.

PETIET.

Mundus vult desipi.

FERDINAND.

Gy zult noch grooter groeyen.

PETIET.

Mundus vult desipi.

FERDINAND.

Groey aan, groey aan, groey aan.

PETIET.

Mundus vult desipi.

FERDINAND.

Nu heeft mijn kunst gedaan.

PETIET.

Mundus vult desipi. Ik zal u braaf betaalen,
En als de faam alom uw daaden gaan verhaalen.
Mundus vult desipi.

FERDINAND.

Kom Juffrouw Baggalijn,
Gy zult op staande voet, nu ook geholpen zijn.

BOUDEWYN.

My dunkt, Heer Broeder, dat Conserf is wonder kragtig,
Het doet een groote kuur.

MANSHART.

Dat doet het toch waarachtig.

FERDINAND.

Ga nu de kamer tweemaal over, zoo als ik.
Heer Manshart, voel die bult.

MANSHART.

Wel die is groot en dik.
Die Bogchel Doctor zal u vry veel moeyten geeven.
Heb jy die lang gehad?

BAGGALYN.

O ja, mijn ganssche leeven,
En hy groeit dagelijks noch grooter tot mijn leet.

FERDINAND.

Ik zal de groei hem eer beneemen als hy 't weet.
De Bogchel moet van my tot driemaal zijn gestreeken.

En wijl ik ſtrijk moet jy dan deeze woorden ſpreeken.
Mundus vult deſipi. Hebt gyze wel verſtaan?

BAGGALYN.

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

Nu zal het heel wel gaan.

BAGGALYN.

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

Dat zijn nu twee ſtrijkaaden.

BAGGALYN.

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

De Bogchel is verraaden.

BAGGALYN.

Maar Doctor Ferdinand, gy ſtreekt my vry wat ſtijf

FERDINAND.

Geen wonder; want de bult zit midden in je lijf.

BAGGALYN.

Ik zal u dankbaar zijn, en rijkelijk beloonen.

FERDINAND.

Recht op uw hooft en hals, en wil u zoo vetroonen.
Wat dunkt u van die kuur, is die niet kort en dra?
Wilt gy u aan my ook niet overgeeven?

MANSHART.

Ja.

FERDINAND.

Als gy dit Poejertje driemaal hebt opgeſnooven,
Zoo zijt gy uw gebrek en ziekte ver te booven:
Maar gy moet yder maal, wanneer gy ſnuyft, als die,
Ook ſpreeken dit Latyn. Mundus vult deſipi.

MANSHART.

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

Die Poejer zal u geeven,
Uw ganſche lichaam door nieuw bloed en ook nieuw leeven.

MANSHART. *Alfniezende.*

Mundus vult deſipi.

FERDINAND.

Des Poejers kracht begint,
Gy zult haaſt fris zijn als een jonggebooren kind.

MANSHART.

Mundus vult deſipi. Ik zou, ik zou wel wenſchen,
Te weeten wat het is.

FERDINAND.

Mijn Heer, 't is as van menſche,
Die altijd fris, gezond en nooit zijn ziek geweeſt.
Het is momie, die op ſtaande voet geneeſt.
Uw Doctor Florentijn zy dat al uw gebreeken
Huis hielden in uw buyk, hy heeft hem ſlegt verkeeken.
En daarom heeft hy u geſtaadig geklifteerd,
En na 't Klifteer hebt gy dagelijks gepurgeerd:
Maar 't ſchort niet in uw buyk, dat durf ik uw wel zeggen,
Het ſchort u in het hoofd, zie daar, daar zal 't u leggen.

TRYN.

Hy raad het zeeker recht, hy 's met de kop gebruyd.

FERDINAND.

Daar zit dien Radix en die wortel moet 'er uyt.
Die Poeder Kapitus zal reinigen uw leeden,
En zuyveren uw bloed van boven tot beneeden.

MANSHART.

Maar by die menſchen as is daar wat by gedaan?

FERDINAND.

Ja aquâ vita in de zomerzon gebraân.

MANSHART.

Ja aqua vita Heer, hoe kanje 't zoo verzinnen.

FERDINAND.

Mundus vult deſipi.

MANSHART.

Ik voel het al van binnen.

FERDINAND.

Steek uyt uw borſt en heft uw hooft recht in de lucht.

MANS-

MANSHART.

'k Voel mijn gezondheit komt.

FERDINAND.

'k Zie dat uw ziekte vlugt,
Die Poejer ruſt niet of het moet al 't kwaad verwinnen.

MANSHART. *Alſniezende.*

Dat voel, dat voel, dat voel, dat voel ik al beginnen.
Mijn borſt, mijn buyk, mijn bil, mijn hart, mijn hand, mijn hooft,
Veranderen, wel Broer, dat had ik nooit gelooft.
Ik ſtap zoo luchtig, ik kan helder zien en ſpreeken.

HELENA.

Papa, my dunkt gy ſtapt verby al uw gebreeken.

MANSHART.

Heer Doctor, 'k neem u aan tot Zwaager, daar 's mijn hand.

FERDINAND.

'k Ben dankbaar.

HELENA.

Dank Papa.

BOUDEWYN.

Broer, dat is Ferdinand,
Die ik u raade dat gy zoud uw Dochter geeven.

MANSHART.

'k Bedank u Broer, gy zijt behouder van mijn leeven.
Nu weet ik welk een kracht'er ſteekt in de momi
Met aqua vita.

FERDINAND.

En Mundus vult deſipi.

EYNDE.

COPYE van de PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland en Weſtvrieſland, *Doen te weeten*, Alſo ons is vertoont by de Erfgenamen van Albertus Magnus, dat zy Supplianten verkregen hebbende het regt van de Copye, ofte Octroy van de Weduwe van Albertus Magnus en deſſelfs Erfgenamen, by Ons op den agtſten January 1698. aan haar Supplianten verleent, om alleen, met uytſluytinge van allen andere, te mogen drucken de Comedien en Liederen van Pels, by Copye van het Octroy aan Ons geëxhibeert, en alſo die tyd nu geëxpireert was, en zy Supplianten bedugt waren, dat eenige baatſoekende menſchen, die Comedien en Liederen van Pels ſouden mogen nadrucken, tot groot nadeel van de Supplianten, ſo keerden zy Supplianten haar tot Ons, verſoekende dat Wy de goetheyt gelieſden te hebben, om de Supplianten by continuatie te octroyeren, voor gelyken tyd van vyftien Jaren, de Comedien en Liederen van Pels, namentlyk, Gebruyk en Misbruyk, de bedrogen Mof, Roeland, Pels Minneſangen, twee Deeltjens, Cinna, Hollantſe Fransman, Ifigenia, Filebout of Docter, Gedwongen Huwelyk, Juvenalis tiende Beriſptdigt, Otto Vænius Bygedigt, Tiranny van Eygenbaat, Andromache, Malle Wedding, Agrippa, Spookent Weeuwtje, Gelyke Tweeling, Orondatus en Statura, Oratius, Bereniſſe, Agamemnon, Bayeſet, Fedra en Hipolitus, Huwelyken Staat, Conſtantyn de Groot, de Debauchant, Arminius, Lubbert Lubbertſe, de Vreck, Conradyn, Jodelet, Ingebeelde Zieke, Temiſtokles, Offe, Amadis, Cadmus Opera, Strateniſſe, Plyters, Heraklius, Criſpyn Medicyn, Poëet, Officier en Muſikant, Didoos Dood en Julfus, Criſpyn Juffrouw en Notaris, Schilder der Liefde, Alchimiſt, de Vryer in de Kiſt, Voor- en Naſpel, Studente Leven, betaald Bedrog, belaghelyke Jonker, Paris en Helena, Huwelyk ſluyten, de goede Vrouw, ontrouwe Voogd, de Gewaande Advocaat, de Meyd Juffrouw, de Rouw, Wanhebbelyke Liefde, ontrouwe Kantoor-knegt, Romanſieke Juffer, Verloore Schildwagt, de Schynheylige, de Gedigten van Pluymer, alleen te mogen drucken, doen drucken, uytgeven ofte verkoopen, met verbod aan allen anderen, om de voorgemelde Comedien ofte Liederen, in 't geheel ofte ten deelen, naar te drucken, ofte elders naargedrukt zynde, binnen deſe Landen te brengen, ofte ook te doen drucken, uyt te geven, ofte te verkopen, op de verbeurte van de nagedrukte, ingebragte ofte verkofte exemplaren, ende verder ſoodanige groote pœne als wy zouden gelieven daar tegens te ſtatueren. ZO IS 'T, dat wy de zaake en 't verzoek voorſchreeven overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter beede van de Supplianten, uit onze rechte wetenſchap, Souvereine magt ende Authoriteit dezelve Supplianten geconſenteert, geaccordeert ende geoctroyeert hebben, conſenteeren, accordeeren, ende octroyeeren haar mits deezen, dat zy by continuatie, gedurende den tyd van vyftien eerſt agtereenvolgende jaren de voorſz. Comedien en Liederen, genaamt Gebruyk en Misbruyk, de bedrooge Mof, Roeland, Pels Minnezangen, twee Deeltjens, Cinna, Hollandſe Fransman, Ifigenia, Filebout of Docter, Gedwonge Huwelyk, Juvenalis tiende Beriſptdigt, Otto Vænius Bygedigt, Tiranny van Eygenbaat, Andromache, Malle Wedding, Agrippa, Spookent Weeuwtje, Gelyke Tweeling, Orondatus en Statura, Oratius, Bereniſſe, Agamemnon, Bayeſet, Fedra en Hipolitus, Huwelyken Staat, Conſtantyn de Groot, de Debauchant, Arminius, Lubbert Lubbertſe, de Vreck, Conradyn, Jode-

Jodelet, Ingebeelde Zieke, Temistokles, Osie, Amadis, Cadmus Opera, Strateniſſe, Plyters, Heraklius, Criſpyn Medicyn, Poeët, Officier en Muſikant, Didoos Dood en Julius, Criſpyn Juffrouw en Notaris, Schilder der Liefde, Alchimiſt, de Vryer in de Kiſt, Voor- en Naſpel, Studente leven, betaald Bedrog, belaghelyke Jonker, Paris en Helena, Huwelyk ſluyten, de goede Vrouw, ontrouwe Voogt, de gewaande Advocaat, de Meyd Juffrouw, de Rouw, Wanhebbelyke Liefde, ontrouwe Kantoor-knegt, Romanſieke Juffrouw, Verloore Schildwagt, de Schynheylige, en de Gedigten van Pluymer, binnen den voorſz. onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende verkopen, verbiedende daarom alle ende eenen iegelyken de voorſz. Comedien en Liederen, in 't geheel ofte deel naar te drukken, ofte elders naargedrukt, binnen den zelven onzen Lande te brengen, uit te geven ofte te verkoopen; op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte, ofte verkochte Exemplaaren, en een boete van drie hondert guldens daar en boven te verbeuren, te appliceeren een derde part voor den Officier, die de calangie doen zal, een derde part voor den Armen der plaatſe daar 't caſus voorvallen zal, en 't reſterende derde part voor de Supplianten; alles in dien verſtande, dat wy de Supplianten met dezen onze Octroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van haare ſchade, door 't nadrukken van de voorſz. Comedien en Liederen, daar door in geenigen deele verſtaan den inhouden van dien te authorizeeren ofte te advoueren, ende veel min deſelve onder onze protectie ende beſcherminge, eenig meerder credit, aanzien, ofte reputatie te geeven, nemaar de Supplianten, in cas daar inne iets onbehoorlyks zoude influeeren, alle het zelve tot haren laſten zullen gehouden wezen te verantwoorden, tot dien einde wel expreſſelyk begeerende, dat by aldien zy dezen onzen Octroye voor de voorſz. Comedien en Liederen zullen willen ſtellen, daar van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden weſen het zelve Octroy in 't geheel ende zonder eenige omiſſie daar voor te drukken, ofte te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een Exemplaar van de voorſz. Comedien en Liederen, gebonden ende wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheek van onze Univerſiteyt tot Leiden, ende daar van behoorlyk te doen blyken; alles op pœne van 't effect van dien te verliezen; Ende ten einde de Supplianten dezen onzen Conſente en Octroye mogen genieten als naar behooren, laſten wy allen ende een iegelyken dien 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laten, ende gedoogen, ruſtelyk, vredelyk ende volkomentlyk genieten en gebruyken, ceſſerende alle belet ter contrarie. Gedaan in den Hage onder onzen grooten Zegele, hier aan doen hangen, den negentienden October, in 't Jaar onzes Heeren, en Saligmakers zeventien hondert en dertien.

A. HEINSIUS. Vt.
Ter Ordonnantie van de Staten,
SIMON VAN BEAUMONT.

De Erfgenamen van de Weduwe ALBERT MAGNUS, hebben het Regt van de bovenſtaande Privilegie, aangaande dit SPEL, afgeſtaan en getranſporteert aan, en ten behoeve van PIETER ROTTERDAM, Boekverkooper tot Amſterdam.

Actum in Amſterdam den 18 September 1714.

1173457